

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frs., $\frac{1}{2}$ an 9 frs., $\frac{1}{4}$ an 4 frs. 50 cm.

Focea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blași.

Anul IV.

Blași 17 Februarie 1894.

Numărul 7.

La cestiunea autonomiei.

* * Ministrul de culte Csáky și-a propus, precum se vede, ca să reguleze congrua cât mai curând, și să pună la cale și autonomia catolică. Fiind lucrul cunoscut, că alfa și omega în totă politica guvernului actual este prefacerea statului nostru poliglot într'un stat unitar în privința limbii, foarte ne temem, că și cu regularea congruei și cu realizarea autonomiei catolice ministrul Csáky tot spre centrul acesta de gravitațiune al politicii guvernului inclină.

Totă purtarea ministrului Csáky față cu biserica catolică dovedește, că nu este condus de ceva iubire față cu biserica acesta. Cum am și putut crede despre el, că numai din durere cătră biserica catolică urgiteză așa tare rezolvirea cestiunii congruei și a autonomiei catolice, când el de altă parte cu proiectele de reformă bisericescă, — a căror pricinuitoare și părinte în linia întâia este Csáky, — a produs atâta amărăciune în întreaga biserica catolică din țară?

Csáky însă se gerază și de liberal în înțelesul strâns al cuvântului, așa cât din punctul acesta de vedere a mulțămîtu deplin și pe republicanul Otto Hermann, care a făcut în parlament un preafrumos compliment liberalismului lui Csáky. De aceea am și putut dice, că Csáky dorește mai cu samă autonomia catolică ca pe

o urmare a liberalismului său, care nu mai poate suferi, ca biserica catolică să nu-și recâștige odată deplină libertate în stat, cum o au confesiunile autonome. Și dacă ministrul Csáky numai îmbuldit de liberalismul său dorește așa tare realizarea autonomiei catolice, atunci din punctul acesta de vedere totuși ar fi vrednic de laudă, și poate noi am fi cei din urmă, cari nu am voi să o dăm.

Dacă primim însă mai afund în lucrul, vedem, că el stă cu totul altcum. Vedem, că liberalismul ministrului Csáky este, precum i-a spus-o deja Bartha Miklós, ca încălțăminte, cu cari când îi place, se încălță, și erăși când îi place, le lapedă.

Este cunoscut, că biserica românească gr. orientală se bucură de o autonomie ore care. De aceea pe dreptul s'ar pută aștepta dela liberalismul ministrului Csáky, ca să apere și ajute dezvoltarea autonomiei bisericești acesteia. În loc de acesta însă, de câte ori i-se dă numai ocaziune, totdeauna smulge câte un dărab bun din autonomia acestei bisericești, și-l înghite cu mult gust. Congresele și sinodele bisericești acesteia se vaetă totdeauna amar, și-l provocă, să dea înderept dărabul smuls din autonomie. El însă nu voește să scie nimica de toate vâetările, și liberalismul lui are nervi așa de tari, cât nu numai că nu-i e milă de vâetări, ci-i pare rău numai de aceea, că n'a putut smulge un dărab mai mare

din autonomia acestei bisericești, și pândesce prilejul, ca să mai smulgă vreun dărab din ea. Ba acum de mult organele lui și ale guvernului de câte ori li-se dă prilej, totdeauna își exprimă dorința, ca să se pună odată capăt la totă autonomia acestei bisericești.

Ce poate însemna duplicitatea acesta în purtarea guvernului actual, și cu deosebire a ministrului de culte Csáky? Pentru biserica catolică urgiteză din toate puterile autonomia, eră din autonomia bisericești românești gr. orientale totă cassază câte o parte, și deja dă a înțelege, că voește să o casseze pe deplin.

Nu se poftesce multă agerime spre a vedea, că autonomia bisericești înaintea guvernului nostru nu este scop, ci mijloc spre un alt scop cu totul străin de destinațiunea bisericești. Și apoi se poftesce încă și mai puțină agerime spre a afla, că scopul acesta este cunoscutul centru politic de gravitațiune al prefacerii statului nostru într'un stat unitar în privința limbii. Spre scopul acesta pentru biserica catolică e bună autonomia, pentru cea românească neunită e rea. Pentru aceea foarte credem, că pe cât de tare urgiteză acum autonomia catolică, pe atâtu de tare va urgita mai târziu abrogarea autonomiei bisericești românești neunită. Căci asupra Românilor gr. catolici voește să opereze cu ajutorul autonomiei catolice, asupra celor gr. orientali prin cassarea autonomiei lor bisericești.

De clerul romano-catolic nu am

Feuilleton.

Distrași.

Excursie psihologică.

În zilele noastre auzi dinic omen plângându-se, că sunt distrași preste măsură. Atâția sunt omenii aceștia, cât nici nu le mai băgăm în samă plângerile. Când unu ori altu își scusă purtarea ori fapta cu aceea, că a fostu distras, noi nu-l scusăm, nu-l primim de desvinovățit, cu alte cuvinte noi nu credem în distracție, ci o primim de un mijloc, cu care umblă unu omen, să ne înșele. De alte ori o primim de o însușire, pe carea unu omen și-o ascriu, pentru ca să trecă de omen original și prin urmare interesant. Dar pe lângă totă necredința asta trebuie să se concedă, că există omen întru adevăr distrași.

Distracția s'ar pută defini în chipul următoriu: Ea este o turburare a băgării de samă, a celei facultăți spirituale, cu mijlocirea căreia noi putem cuprinde și ține întru noi toate impresiile acelea esterne și interne, cari dau năvală asupra noastră. Ea este un oră trecătoare, de alte ori statornică.

Ea se manifestă mai ales la savanți, poeți și artiști de tot felul în uitarea momentană a tuturor acelor lucruri, cari voiau ori avea să le sevărsescă. Foarte marcantă a fostu ea la matematicul André Ampère și la unu domn mare din Münster. Cestă din urmă s'a întors odată din preumblare acasă. Pe ușa casei sale el a fostu scrisu pe o tablă, că domnul casei s'a dus la preumblare. Sosind la ușă și cerind notița acesta s'a hotărît, să aștepte la ușă, până se va întorcede din preumblare. Eră pe cel dintâu gândurile l'au dusu odată așa de departe, cât n'a băgat de samă, că calul, pe care-l purta de friu, s'a spăriat și a luat frunză în buză.

Și auctorul acela francesu, care în comedia „Piesa fără a“, în dialogul căruia nu era nici unu a, și-a începutu vorbirea cu exclamarea: „A, Monsieur!“ pe când avea să dică numai „Monsieur!“ încă a suferit de distracție temporală întocmai ca și marele fizic Isac Newton, căruia între altele i-s'a tulmplat odată, că și-a umplut pipa cu degetul unu bătu, care ședea lângă dînsul.

Unu profesor de chimie esplică o invenție de a lui așa de limpede, câtu toți o pricepură, dar în sfârșit adause, că totu lucrul e o taină, carea nu o ar descoperi

pentru lumea asta. Asta mai trece, precum n'a causat vre-o nenorocire chiar mare cu distracția sa nici architectul acela din Berlin, care având să spezeze două planuri proiectate de dînsul le-a schimbat așa, că omul, care comandase planul unei capele cu criptă familiară, a primitu planul unei stațiuni dela drumul de feru, pe cându planul capelei l'a primitu societatea, carea comandase stațiunea, — și a și zidit fără întârziare stațiunea după planul capelei. Dar chimicul Ruelle s'a adus nu numai pe sine, ci și pe învățacei săi în primejdie mare cu distracția sa. Eu inventase adevăr o materie esplosivă, o gati înaintea ochilor învățacilor săi și observă anume, că materia, până ce ferbe, are să se mestece neîncetat cu un lemn, că la din contră esplodează. Dar vorbindu și-a uitat să continue mișcarea mestecăului, și — o pocnitură grozavă i-a adevăritu vintele. Esplosiunea a avut de urmare spre nenorocire numai câteva răni ușore, dar primejdia celor de față a fostu totu așa de mare ca și aceea, în care a ajunsu naturalistul francesu Buffon, care în distracția sa în loc de a se sui pe un munte s'a suit într'un turn, care chiar se restaura, și gândind, că e pe munte, s'a pogorit de pe

avé mare temere, în casul cându s'ar realiza autonomia catolică, în carea ne-ar cuprinde și pe noi. Căci deși cu durere trebuie să constatăm, că șovinismul a cuprinsu deja pe destui membri din clerul rom. catolicu din țară, și încă chiaru și din clerul înaltu, totuși majoritatea covârșitoare a clerului romano-catolicu, mulțamită lui Dumnezeu, se conduce încă în toate cestiunile de motivele bisericesci. Ne temem însă multu de elementul laic, care ar precumpni în autonomia catolică, și care cu foarte puține excepțiuni este îndopat până dincolo de șovinismu, așa câtu și în cadrulu autonomiei catolice cestiunile le-ar tracta și măsura după interesele șovinismului și nu după dictaminele drepte bisericesci.

Acésta este cauza, pentru carea trebuie să ne temem noi așa multu de autonomia catolică, chiaru și la casul, cându demnitatea Mitropoliei noastre și independența ei față cu ierarhia rom. catolică din țară nu ar pofți cu imperiositate, ca noi să avem autonomia noastră proprie. Și în jurul autonomiei acésteia este grupată putemu dice întrégă opiniunea publică și dorința desu manifestată a clerului și a poporului nostru.

Chiaru pentru aceea cu bucurie constatăm credința publică din mitropolia noastră, că Ilustrii nostri Arhieri voru face totu posibilul, ca laolaltă cu clerul și poporul să încunjure pericolul de a ne contopi și noi în autonomia catolică. Și dacă împrejurările astăzi sunt așa de grele, câtu numai puțină sperare putemu nutri, că vomu dobândi deplină autonomie separată pentru provincia noastră mitropolitană, până la alte timpuri mai bune ne vomu mulțami cu aceea, că nu vomu fi contopiți în autonomia catolică. Obștea românescă gr. catolică o sperază acésta dela Arhierii nostri cu încredere atâtu mai

mare, cu câtu cei doi dintre archiereii nostri, cari au participat la congresul catolicu din 1871, s'au înșelat în toate așteptările lor și s'au întorsu acasă amăriți în sufletu și desamăgiți.

Cu câtu mai desamăgiți s'ar întorce astăzi dela unu atare congresu!

„Germania“ despre Silviu Rezei. — În edițiunea cea dintâi din 13 a c. scriind organul centrului dip Berlin despre cele ce s'au petrecut mai de aproape în camera deputaților din Budapesta, începe în chipul următoriu: „Numai cu doi inși numără partidul guvernamentalu ungurescu mai multu decâtu întrégă opoziția: prin urmare are să mai iese numai unu membru, și partidul guvernamentalu și-a pierdut totă puterea în fața opoziției. Acéstu „ultim Mohicanu“, lucru ciudat, e unu preot greco-catolicu, deputatul Rezei, de odată secretariu alu episcopului greco-catolicu de Orade. Cu dreptu cuvintu produce scandalu în cercuri catolice faptul, că o atare personalitate nu va să-și cunoscă datorințele și chiaru în momentul celu mai criticu voesce să spriginescă unu guvern francmasonu. Unu o aducé acésta în legătură cu intimitatea lui Rezei față cu deputatul Oradanu și papa calvinescu Colomanu Tisza, érá alții o aducé în legătură chiaru și cu „cercetarea“, carea a făcutu deunăzi ministrul Csáky. Noi, așa scrie „Vaterland“ din Viena, nu putemu să credem într'o legătură ca acésta, ci din contră nutrimu părerea, că ar fi de ajunsu a atrage luarea aminte a secretariului episcopescu la aceea, că o astfel de connivență e incompatibilă cu datorințele preotesce, și elu se va hotărî, să renunțe îndată la demnitatea de „ultim Mohicanu“ alu ministeriului francmasonu și răsboitoriu asupra bisericei.“

Câtu de nefintemeiată e părerea acésta a lui „Vaterland“, o știu prea bine cetitorii nostri.

După purtarea scandalisătoare și criminală a lui Silviu Rezei suntemu siliți a-lu privi

de ieșitu din simulu bisericei românesce unite, a-lu privi de apostat.

„Să dați pe unulu ca acela satanei, ca sufletul să se mântuiescă.“ Cor. I. 5, 5.

Pașu de pașu. — Nu e vorbă, trebile în Ungaria mergu de minune. Dacă ele în vre unu altu stat ar merge așa, urmarea cea mai necesară ar fi nu schimbarea cabinetului, ci schimbarea chiaru a formei de guvernare. Pașu de pașu înaintéază cei ce se geréză ca moștenitori ai detronatorului Kossuth. Ceea ce a voit acésta să se vârșescă înainte de acésta cu aproape o jumătate de vécu cu o singură lovitură puternică de sabie, însă fără de a reuși, aceea moștenitorii lui o se vârșescă dându lovitură după lovitură cu o perseveranță vrednică nu de cauza lor, ci de cauza cea mai măreță și mai sfintă. Pașu de pașu au înaintat pe calea apucată dându neîncetat năvală asupra guvernelor, și — guvernele au cedat pașu după pașu, ori nevoind să cedeze au cădut.

Pașul, care l'au făcutu acum iredentiști unguri din parlamentul Budapestanu, a fostu interpelarea, ce a îndreptat o deputatul Ludovicu Meszlényi guvernului în camera deputaților în ședința din 10 a c. Ea este foarte instructivă, și de aceea o reproducem aci:

„1. Avendū în vedere, că astăzi guvernul nu mai dispune de majoritatea camerei ca de unu partid alu său, și avendū în vedere, că trecerea proiectelor sale de reforme nu o pôte spera dela propria sa putere și majoritate, ci numai dela voturile independentiștilor din întrégă țara și dela acele ale partidului independentiștilor și 48-iștilor, cum și dela voturile altor singuratici opoziționali: — întrebū, nu crede guvernul, că ar fi sositu timpul, pentru ca supunendū regelui încoronat propunerile, guvernul să suporțe pentru sine consecențele, ce emană din legile parlamentare?“

„2. Dacă fie pentru ori ce motive guvernul n'ar fi dispus a face acésta, gata e a primi și celealalte puncte din programul partidului independentiștilor și 48-iștilor, cu o parte a

elū pe funiile, cari atirnau de pe schele, întocmai pe cum facu turiștii.

Despre Beethoven se dice, că elū de multe ori intra în vre-unu restaurantu cu scopul de a prânzi ori de a cina, dară cându îl întrebau, că ce comandă, nu răspundea nimica, érá cându se trezia din adăncire, pofția, să plătescă bucatele, cari credea, că le-a mâncat.

Chiaru așa de distrasu ca poetul Iacobu Corvinus, care odată nu scia nici aceea, că unde locuesce, firesce că n'a fostu Beethoven. Dară câte odată totuși pornia de acasă fără de pălărie și de aceea o păția une ori. Îu arestau gândindu, că e unu vagabund.

Dar distracția asta nu a fostu non plus ultra. Dóră totă lumea scie, că Dr S., unu dintre custodii bibliotecii regesci din Berlin, a pus unu foliantu prețiosu pe fotelul său, pentru ca să-lu aibă îndemână, érá apoi l'a cercat timpu de 25 ani. Numai după mórtea custodelui s'a găsit foliantul: custodele a ședut pe el unu pătrariu de véc.

Cu elu a rivalisat în distracție unu filosofu din Berlin. Elu a pornit odată la preumblare cu unu prietinu. Se disputa fără de compăt. În întilni unu tinéru și-l salută cu respect. „Cine e tinéru lu acela?“ întrebă filosoful. — „Cum, tu nu cunosci pe fiul tée?“ îi dise celalaltu ridend. „Ai dreptate. Sciut'am eu îndată, că l'am vedut ore unde,“ dise filosoful și continuă apoi disputa.

Așa dară n'avem să ne mirăm asupra

lui Ferdinand Raymund, carea adăncit în problemele sale teatrale umbra de multe ori în pléa cea mai mare cu ploierul subsoari.

Lord Balfour, ministrul pentru Irlanda, încă se pare a fi dispus spre distracție. Nu de multu s'a întimplat, de l'a chemat Salisbury foarte grabnicu la unu consiliu importantu de ministri. Cându fi aduseră aminte, că ar fi timpul supremu, ca să satisfacă acéstei invitări, elu se sculă dela masă și porni fără pălărie și cu furcuța în mână și așa sosi la Salisbury. Preste totu se pare, că bóla distracției bântue mai alesu în cercurile aristocrației înalte. Așa a intrat marchisul Hellas în întorcerea dela vânătoare într'o ospetărie, și cându a ieșit, a privit la calul său, și fiindu că i-s'a împărut, că e unu cal străinu, ce să facă? A făcutu calea lungă până acasa pe jos. Lordul W. părăsi Veneția așa de adăncit în gânduri, câtu își uită, să ducă cu sine și pe soție-sa, cu care se cununase nu de multu.

Totu cam așa au mai pățit și alții. Dar dacă ore cine își uită, că s'a însurat, gurile rele îl scusă încâtva susținendū, că ar avé causă, să fie uituc. În-să dacă ore cine ar fi distrasu ca Americanul Mr. Toma Evoi, care în locu de a merge la cununie a mersu la balu și a băgat de samă greșela sa numai atunci, cându a venit după elu fiitorul lui socru cu o falcă în ceru și cu alta pe pământu, asta ar fi totuși prea multu pentru nervii miresei.

Pe lângă fapta asta a Mr. Evoi e nimica

totă ceea ce a făcutu principele de Porto di Maddaloni. Crima lui a fostu aceea, că odată în locu de pălărie și-a pusu pe capu căița, cu care durmia, și și-a observat greșela numai atunci, cându pe piazza di Colonna voia să salute pe nisce prietini. Ei firesce că l'au risu, precum au făcutu alții cu acela, care bine că și-a pusu cilindrul pe capu, dar în locu de pardisiu s'a îmbrăcat într'unu roc lung și pestriț de casă și îmbrăcat în chipul acésta a intrat pe promenadă cu fala unu grandu spaniol.

Colporteză-se și multe alte istorio șode, dar le trecem, pentru că ele mirósă a Münchhausen, precum e p. es. povestea despre Americanul acela, care în locu să arunce mucul de țigară s'a aruncat pe sine însuși pe feréstă afară. Atâta constatezū, că e încă nerolovită cestiunea, care omu a fostu cel mai distras.

Psichiatrii încă nu au făcutu cu de-ădinsul starea sufletescă a distrașilor obiectu alu studiului său. Dacă o ar face, ar trebui să constate înainte de toate, că femeile bolescu adeseori de dorul după distrageri, dar arare ori sunt distrase. Se vede, că privilegiul de a fi distras e unu privilegiu alu bărbaților. Oratori, magii și pungași se și folosesc de împrejurarea acésta, și pôte că va sosi chiaru și timpul acela, în care ómenii voru da dreptu Atenéului Temistocle, care a susținut, că firea distrasă este isvorul fericirii, pentru că produce pe încetul uitarea a totu, ce a fostu, așadar și a necasurilor. Dacă se voru înmulți deci ómenii distrași, pământul

cărui program și cu voturile cărui partid e capabil să se susțină, și încă în cursul acestei sesiuni să le supună camerei în formă de proiecte de legi și să dobândescă pentru discutarea acestora învoirea regelui încoronat?

„3. Proiectele ar fi organizarea armatei magiare de sine stătătoare, înființarea unui ministeriu de externe independent, bancă independentă și teritoriu vamal neatrănat, în scurtă realizarea principiilor cuprinse în adresa de răspuns a partidului independentist și 48-istă.

„4. Răspunzându-mi numelui său de liberal, înclinat e guvernul, ca încă în această sesiune, după discutarea proiectelor de reformă politică bisericească, îndată să prezente camerei un proiect de lege privitor la reimpatrierea lui Ludovic Kossuth, cel mai mare dintre patrioții noștri, cari se mai găsesc în viață?”

Interpelația aceasta a fost însoțită de risetele sarcastice ale opoziționalilor. Înțelegem risetele acestea. Cum să nu le înțelegem, când vedem, că opoziției iredentiste din parlamentul ungar i-au crescut cornetele deja așa de mari, cât guvernul a ajuns, să fie păpușă în mâinile opoziției, cât guvernul constituțional numai așa își mai poate ajunge în camera deputaților scopurile, dacă aceasta se îndură a o voi și opoziția aceea, care urmărește scopuri de cele mai neconstituționale?

Însă partea instructivă și deodată însoțitoare de fugiri a interpelației lui Meszlényi nu sunt acestea, ci lucrurile acelea, cari le pretinde Meszlényi de la guvern: guvernul să se pună în fruntea iredentiștilor și să se lupte alături cu ei pentru realizarea idealului lui Kossuth, dacă voesce, să-și mai lungescă firul vieții. Unde vor duce aspirațiile acestea? La Világos? Nicăicum. În lumea spiritelor încă sunt rare rîurile acelea, cari se perd în nisipul pustiei. Ună astfel de rîu sunt și aspirațiile opoziției. Ele sunt asemenea unui rîu, și rîul acesta se îngroșe tot mai

din valea plângerii se va preface într'un rîu. Firesce că împrejurarea asta nu va împedea de loc pe medici întru a declara atunci totă lumea de nebună, — un psihiatru modern, dr. Cesare Lombroso, a și găsit deja, că firea distrasă ar fi prevestitoare unei bôle psihice, carea duce în casa nebunilor.

Noi să nu ne punem în poră cu el, ci să ne bucurăm de existența distrașilor. Nu înzădar i-a făcut Dumnezeu distrași. Dora cei mai mulți diutr'înși sunt nise comici involuntari, cari ne învesesc cu faptele lor, fără ca să aibă lipsă de nu știu ce aparat scenic, precum au lipsă comicii din teatru. Așa a pornit un matematic renumit de acasă și dându pe stradă de o calésă, a gândit, că dosul ei e o tablă, s'a oprit la el, a scos din buzunari creta și a început să desvâlto pe el o problemă, carea îi muncia de multă vreme creierii. Și chiar când a ajuns la sfârșitul ei, porni calésa. Omenii începură a rîde, și profesorul — a a rîs și el și și-a propus, că de altă dată să fie mai puțin distras.

Propusul acesta al lui a fost întru adevăr foarte frumos și vrednic de totă lauda. Dar mași pute prinde pe or și ce, că el și de aci încolo a fost tot așa de distras. În zădar, firea distrasă e o bôla cronică, carea până acum s'a adeverit de nevindecabilă. La ce succese vor ajunge medicii în respectul acestei bôle de aci încolo, scie numai bunul Dumnezeu.

tare și își face cale printre stavile, fie acelea chiar și de stîncă.

În fața acestei privești noi ce să facem alta decât să dîcem, că Dumnezeu să ferească patria și corôna de rău!?

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Ordurile religioase, cari se ocupă cu instrucțiunea tinerimii, au înaintat ministrului de culte și instrucțiunea publică un memorandum, în care îl rógă, să întrevină la Maiestatea Sa ca la supremul patron al bisericii din Ungaria spre a scuti averile ordurilor dela contribuția pentru regularea congruei preoților aplicați în păstoria sufletescă. În memorandum se arată, că intențiunea fondatorilor a fost, ca averile călugăresci să se întrebuițeze pentru educațiune și instrucțiune; că cheltuelile cu susținerea școlilor, cari le au, cresc din an în an și acuși devin nesuportabile, precum și aceea, că ordurile religioase susțin pe dominiile lor mai multe parohii.

Roma.

În 8 a c. s'a serbat aniversarea morții Pontificelui de fericită amintire Piu IX. La Liturgia pentru suferința marelui Pontifice, celebrată în capela Sixtină, a fost de față și Sfinția Sa Leon XIII.

Catolicii din Italia de mędădi vor țină în curend un congres în Neapoli. Conte Saderini în o scriere volantă intitulată „Roma papală și Roma de azi” arată, că până ce domniau Papii în Roma, contribuțiunile erau neînsemnate, pe când acum au ajuns să fie aproape nesuportabile, și cetatea este tractată, ca și cum ar fi cucerită și subjugată. Situațiunea cea deplorabilă de azi numai așa se va pute schimba, dacă se va delătura corupțiunea parlamentară, se va descentraliza administrațiunea, se va reintroduce în școle spiritul creștinesc și se va asigura deplină independența Papei. Papa deși a avut de repetate ori cauză de ajuns spre a părăsi Roma, totuși nu a făcut-o acesta și nici nu o va face. El este gata a se învoi la ori ce rezolvire a chestiunii romane, numai să-și vadă asigurată independența, și așteptă, ca și credincioșii catolici să lucre în direcțiunea acesta. Broșura contelui Saderini, ca și ori ce se scrie referitoriu la chestiunea romana, a podus sânge rău în liberalii carbonari din Italia.

Francia.

Ocarmitorii fără de Dumnezeu ai Frânciei de azi, după ce au scos religiunea din școle și au subtras competențele mai multor preoți, acum își viră mâinile sacrilege și în biserică. Ministrul numit de justiție prin o ordinațiune dispune, ca administrarea averii bisericești să se ia dela biserică și să se încredințeze organelor civile. Abstragend dela ilegalitatea acestei ordinațiuni, averea bisericească nici nu este sigură în mâinile acelor organe, cari din cauza nenumăratelor defraudări au devenit proverbiale. Scărbôsa afacere „Panama” nu

este încă terminată. Archiepiscopul de Aix a și protestat în contra ordinațiuni ministeriale.

Ura față de tot, ce e creștinesc, merge în unele cercuri ale societății din Paris așa de departe, încât s'a înființat o reuniune pentru introducerea botezului civil.

Revistă politică.

Afaceri interne.

A treia sesiune a ședințelor parlamentare s'a început în 8 a c. La alegerea oficialilor a învins guvernul numai cu 33 voturi ale Croaților, 21 de ale Kossuthiștilor și 4 de ale dissidenților. Ședința din 10 a c. a fost furtunată. Anunțându președintele, că proxima ședință va fi în 19 a c., când se va începe dezbateră asupra proiectului de lege referitoriu la căsătoria civilă, Ugron a șis, că timpul acesta este prea scurt pentru studiarea proiectului din chestiune, și impută partidului dela putere, că după ce de 18 ani nu a lucrat nimica, acum se prea grăbesce. Întru apărarea partidului guvernamental a sârit Miklós Gyula, care a atacat cu vehemență pe Ugron. Ministrul Wekerle recomandă lui Ugron obiectivitate și declară, că proiectele despre căsătoria civilă și despre matriculele de stat după votarea lor vor fi îndată supuse sancțiunii Monarchului. Deputatul Meszlényi Lajos considerându, că guvernul de prezente este în minoritate și că numai cu ajutoriul independentiștilor poate reuși cu proiectele sale bisericești, întrebă, că nu a aflat încă de oportuni timpul spre a trage consecința din această situațiune? Și dacă guvernul nu e aplicat a trage consecința, când va duce întru îndeplinire programul partidului independentist, care îl ajută? Când va reimpatria pe Kossuth și va schimba legea electorală? Interpelația lui Meszlényi a produs mare ilaritate. Wekerle răspunzându lui Meszlényi a șis, că el are program definit, și ar fi o lașitate politică, când și-l ar părăsi.

Clubul național al parlamentului ungar a ținut conferințe în 10 și 11 a c. spre a se consulta cu privire la atitudinea, ce au să o observe membrii acestui club față cu proiectele bisericești ale guvernului și în special față cu căsătoria civilă. Din vorbirile ținute apare, că membrii acestui club, cu puține excepțiuni, sunt mulțamiți cu proiectele așa, precum le-a prezentat guvernul. În privința votării în dietă conferința nu a adus concluzie formală obligatoriu pentru toți membrii, dară este sigur, că atunci, când ar fi vorba de resturarea guvernului actual, toți membrii clubului vor pași solidar. Conte Apponyi conducătorul clubului, în o vorbire mai lungă a arătat până la evidență, că legile bisericești proiectate de guvern numai turbură pacea în țară și nu sunt executabile. În special ce privește matriculele de stat, afară de preoți azi nu are cine le conduce așa punctuos, și fără ca să aibă statul cheltueli.

Reformarea dreptului matrimonială o recunoște de lipsă și contele Apponyi. Această reformă după părerea lui se poate ajunge prin introducerea dreptului matrimonial unitar, adică crearea unui codice de legi matrimoniale, cari să aibă valoare la închierea căsătoriei pentru toți cetățenii fără deosebire de confesiune. Cu privire la forma închierii căsătoriilor acestea de regulă să se închie înainte preotului. A lăsa în voea celor ce se căsătoresc, că dacă le place, să meargă și la biserică, o consideră dl Apponyi de o mare calamitate, de-orece căsătoria și-ar perde nimbul religios, și prin acesta moralitatea poporului ar decăde. În casurile, când obvinu impedimente bisericesti dirimătoare de căsătorie, pe cari statul nu le recunoște de atari, să aibă loc închierea căsătoriei înainte organelor civile. Prin acesta s'ar corespunde tuturor postulatelor libertății de conștiință, căci s'ar pune capetă stării, după care numai din cauza impedimentelor curate bisericesti să nu se potă închia o căsătorie, față cu care statul din punct de vedere al dreptului nu are nici o excepțiune. Cu alte cuvinte dl Apponyi ar dori *căsătoria civilă* numită *din necesitate*, ca magnații scăpați să se potă cununa cu fetele capitaliștilor Evrei. Modificarea articolului de lege LIII din 1868, în care articolul protestanților vedu marl garanțe pentru confesiunea lor, încă nu o consideră de oportună dl Apponyi.

După Apponyi au mai supus la aspră critică proiectele guvernului Hodossy Imre din punct de vedere juridic, era contele Bethlen Gábor și Szentiványi Árpád din punct de vedere protestantic. Vorbirile ținute în conferința clubului național și în special vorbirea contelui Apponyi au produs mare consternare și nervositate în tabăra guvernului.

Deputatul Francisc Norbert încă a ieșit din partidul guvernamental, lăsându singur pe colegul său Rezei ca preot catolic al acestui partid. Manifestațiunile în favorul proiectelor bisericesti ale guvernului continuă a se inscena, dară ele se termină de comună cu fiasco.

Francia.

Faimosul Corneliu Herz, care a jucat o rolă principală în scandalul „Panama”, promite, că va face destăinuiră, cari au să copromită pe mai mulți politicieni franceși, precum pe Spuller, Deluns-Montaud, Clémenceau etc. Aceste destăinuiră voru provoca a bună samă nouă scandale politice. În coloni încă nu-i merge bine republicei franceze. Abia a compus conflictul cu Siamul, și acum are de lucru în Africa atât cu Anglia, cât și cu indigenii. Din Sudan se anunță, că ocuparea orașului Timbuctu a iritat foarte mult pe indigeni, aceștia au atacat pe neașteptate lagărul Dongoi, depărtat 3 zile de marș dela Timbuctu, și au ucis pe colonelul Bonnier și pe alți 8 ofițeri. Cetalalți ostași din compania, ce era în lagăr, au scăpat cu fuga.

Francmasonii de noii se prepară la un război de exterminare în contra ordurilor religioase; dară anarhiștii încă nu sta în nelucrare, ci își continuă și ei ca și francmasonii lucrarea distructivă. Precum se anunță din Paris, în 12 a c. pe la 9 ore sara s'a aruncat o bombă cu dinamit în cafeneaua „Hotel Terminus”, care esplodându a rănit 12 persoane. Prinsu fiindu atentatorul a declarat, că se numește Leo Breton, este anarhist și a voit să răsbune pe Vaillant, și că atentatele se voru continua spre a nimici societatea de burgesime.

Corespondințe.

București, Februarie 1894.

Trei „catolici” poloneși din Iași acuseră cătră sfârșitul toamnei trecute pe parochiul lor din același oraș înainte E. S. Monseniorelui Camilli, Episcopul catolic din Iași, între altele și pentru „reducerea limbilor naționale nu numai în predică și în catechismul catolic, ci și în *Tatăl nostru*, introducându limba română”. La acestea Mons. Camilli a răspuns de curându printr-o forte strălucită epistolă deschisă de 57 pagini, adresată respectivului paroch, Părintelui Iosif Malinowski, spulberându cu desevărsire toate acușările ridicate contra acestui vrednic preot. După ce spune Monseniorele, că dînsul a fost, carele a dispus introducerea și adică reactivarea limbei românești la predică, la edarea catechismului diecesan și la rugăciuni, mai ales la recitarea Rosariului, — continuă: „Dacă cei dela recursu vorbindu despre *Tatăl nostru* în românește, nu se referu la această faptă a Rosariului, eu nu știu într'adevăr, ce au vrut să dică, și potă nici ei nu știu, cu atât mai mult, că unul din dlor, precum spusei, nu scie pe *Tatăl nostru* nici măcar în limba sa proprie. Acușarea acesta este însă și o învederată nedreptate față cu toți catolicii din felurite limbi, cari formeză parochia din Iași. E lucru sigur, că catolicii din deosebitele națiuni, cari vin, să se așede în Iași, vin pentru a-și câștiga pânea lor, fie exercitându meseriile, fie ocupându-se cu profesiunile liberale. Acum toți aceștia trebuie neapărat și ca o condiție *sine qua non* să învețe și să cunoscă limba țerei, unde trăesc. Și într'adevăr, nu cu ajutoriul limbei lor *părintesci*, ci numai cu ală limbei *române* potă ei să trateze și să se înțeleagă cu *Românii*. Limba românească devine deci vrându nevrându organul *comun* al tuturor catolicilor, cari trăesc aici, ori care ar fi națiunea, căreia ei aparțin. — În Iași avem, pe cât se scie, nisce catolici de opt limbi deosebite. Ce s'ar întâmpla, dacă preotul în instrucțiunile religioase ținute la biserică ar întrebuința în locul limbei românești, pe care toți o înțeleg, una sau două limbi străine, bună oră cea nemțescă și cea leșescă, precum făcea predecesorul Cucerniciei tale? S'ar întâmpla, precum s'a și întâmplat pe timpul acestui predecesor, că toți cetalalți catolici ai Parochiei, cari nu sunt nici germani, nici poloneși, ar fi osîndiți să nu asculte nici odată cuvîntul lui Dumnezeu și să rămână totdeauna lipsiți de instrucțiune religioasă. Acesta însă ar fi o nedreptate învederată. Întrubuințându din contra limba românească, ori ce catolic, care trăesc în țară, ori care să fie naționalitatea lui, ori care să-i fie

limba părintescă, înțelege prea bine ceea ce spune preotul la biserică, și potă să se folosescă de predicile lui și de învățăturile lui. În chipul acesta nimenia nu e nedreptățit, și nici nu potă catolicii dintr'o naționalitate ore care să se plângă cu dreptate dicându, că preotul în instrucțiunile și predicile sale preferă pe lângă limba lor limba uneia sau alteia dintre fracțiunile de catolici, și că din pricina acesta, adică pentru că predicile sunt într'o limbă neînțeleasă de ei, nu potă să asculte cuvîntul dumnezeesc, nici să-și învețe datoriile lor religioase. — Cine nu vede, câtă dreptate ar ave catolicii aceștia? Toți au același drept de a asculta instrucțiunea religioasă făcută de preot în biserică, pentru că toți au *aceeași datorie de a învăța*. — Acum întrebă, Preotul spre a îndestula mândria națională a unei fracții de catolici fi-va dator de a nemulțami pe toți cetalalți? Sau potă-va să încuviințeze, ca o fracție din catolici să asuprescă pe toți cetalalți? Sau în fine trebui-va, ca el să propovăduască în toate limbile feluritelor fracții de catolici, cari alcătuesc parochia, spre a-i mulțami pe toți și a nu nemulțami pe nimeni? — Dar tocmai scopul acesta de a mulțami pe toți și de a nu nemulțami pe nimeni se obține întrebuințându la predică o limbă *comună și înțeleasă de toți*, er acesta este limba țerei, limba românească. Orbă este, cine n'o vede! — Nici odată deci,“ continuă Monseniorele, „nu se va întâmpla ca, pentru a mă conforma cu cererea celor trei preinși deputați de a desființa întrebuințarea limbei românești la predică, spre a nu întrebuința decât limba lor națională, eu să mă fact părtaș de a lor nedreptate și asupritor al cetalalți catolici din parochia acesta, printre cari nu lipsesc cetățenii români. S'ar pretinde ore, ca să silesc împreună cu cetalalți catolici și pe acești cetățeni români, cari trăesc în țara lor proprie, sau să nu mă asculte cuvîntul lui Dumnezeu sau să învețe mai înainte limba *poloneză*? De altmintelea nu va fi de prisos a reaminti aici, că într'un curs de vecuri în această biserică de Iași, întemeiată pe la 1370 de Voevodul Lațcu al Moldovei, s'a predicat în limba românească, și că predecesorul Cucerniciei tale a fost acela, care și-a permis de a înlătura limba țerei, comună tuturor și înțeleasă de toți, pentru a o înlocui prin limba poloneză, înțeleasă numai de o porție de catolici. Nimica noii n'am făcut decât readucându limba românească la predică și la instrucțiunile religioase; am înlăturat numai o nedreptate evidentă și am rechemat vechea întrebuințare a limbei acesteia.” Prin aceste dispusețiuni însă Mgr. Camilli n'a alungat întrebuințarea altor limbi, anume cea nemțescă și cea leșescă. S'a întâmplat însă un lucru caracteristic și totu atât de dureros pentru mulți din acei patrioți zeloși poloneși. Când au audiu adică, că preotul, care predica în limba lor proprie, nu se mai mulțamia cu vorbe de clacă, ci combătea cu tărie patimile și viciurile și vestia cum se cuvîntă Domnul, „au început a se plânge despre acestu soi noii de predică făcute în limba lor proprie, și în cele din urmă n'au mai venit să le asculte. Nu este dar limba românească ceea ce nu le place acestora, lor nu le place învățătura lui Isus Christos, er învățătura acesta nu le va plăce nici într'o limbă, în care s'ar propune”. . . . „Dacă această hotărîre, ce o luă, după-ce am cercetat lucrurile,

nu le va plăce lor, „ducă-se, câtă le place, cu plângerile lor mai departe“. Să se silască însă de a merge foarte și foarte departe, unde nimeni să nu-i cunoască și să nu fie nici odată în stare de a-i cunoaște; pentru că de vor fi cunoscuți așa cum sunt, nu încape nici o îndoială, că „plângerile lor“ nu se vor asculta.

Regretă foarte, că îngustimea locului, din care am cuprins deja atât de mult, nu-mi permite, să continuu cu reproducerile din această prea interesantă pastorală. Că în cestiunea limbii, ca și în toate celealalte, ce le atinse, dreptatea stă pe partea Venerabilului Prelat, nu încape nici macar o umbră de îndoială. O limbă comună de înțelegere pentru *individii* catolice de diferite limbi din România tocmai așa se impune în afacerile bisericesti ca și în celealalte raporturi sociale: ăi aceea nu poate fi alta fără numai limba țerei, limba românească.

Prea umiltele, dar sincerele noastre felicitări Ilustrului Prelat!

Philalet.

Noutăți.

Cei trei ierarhi, cari sunt și patronii școlilor din Blăși, s'au serbătorit în 11 a. c. în mod cuvenit. La s. liturgie au cântat corurile clericilor și studenților. Cântările au culminat în Cuminecariul „Ochiul inimei mele“ compus pentru trei coruri simultane în 12 voci de Iacob Murășan. Atât compoziția cât și executarea a satisfăcut toate așteptările.

Archiepiscopul catolic din Bucuresci. Vacanța de doi ani trecuți a aceluși scaun arhiepiscopal, urmată prin mărte *Mgrului Palma*, se va împlini în prosimul consistoriu papal, care se va ține în luna viitoare. Noul arhiepiscop va fi Monseniorele *Dr. Otto Zardetti*, un foarte distins Prelat originar din Elveția, carele aparține clerului secular și carele actualmente este episcop diocesan în Statele Unite din America. Guvernul român a agreeat această denumire.

Rectificare. În numărul precedent al „Unirii“, pag. 45., sub titlul „Convocare“ din greșală s'a tipărit Duminecă în 27 Februarie în loc de „Duminecă în 25. Februarie“.

Adunare generală. Suntem informați, că Reuniunea de consum din Blăși își va ține adunarea generală Joi în 1 Martie a. c. Obiectul al acestei adunări va fi între altele și împărțirea venitului de pe anul cel dintău de gestiune. Auđim, că directoriul va propune ca dividendă 5 % după suma banilor vrsați în acțiun. Găsim, că după greutatea începutului dividendă această este foarte îndestulătoare.

Pentru procesul Memorandului, care se va ține în Martie, se fac de pe acum pregătiri în Cluș. Ca loc de pertractare s'a închiriat un hotel (vároși vigadó), unde se vor aranja chiil de dormit pentru jurați. Prevedându-se, că pertractarea ține mai multe zile, s'a îngrijit tribunalul, ca juratii în timpul liber să se potă distra prin joc de șac, domino și cărți.

Procesul de presă al „Vulturului“, intentat pentru o notiță referitoare la alegerea de notariu din Cihei și publicată sub rubrica „Posta redacțiunii“ a acestei foi umoristice, s'a pertractat în 7 a. c. în Oradea mare. Redactorul Vulturului, dl. Iustin Ardeleanu, a fost condamnat la o lună închisore și la suportarea speselor procesuale.

Dr. Vasiliu Lucaci în 11 a. c. a fost pus în libertate deplină. Din incidentul acesta s'a aranjat în onora lui un banchet din partea societății române din Budapesta. La banchet au luat parte aproape la o sută de persoane. — Ieri a sosit dr. Lucaci în Blăși.

Producțiune teatrală. Meserieșii români din Blăși vor da în 24 a. c. în sala cea mare dela „Hotel Univers“ o producțiune

teatrală-declamatorică. Venitul curat al producțiunii este destinat pentru colecta gimnasiului din Blăși. Prețul de intrare: locul I 80 cr., locul II 60 cr., stal 40 cr. Pe calea acesta P. T. publică este invitat și rugat a le da spriginul binevoitori.

„Tribuna“ a reapărut în 11 a. c. Ca proprietariu al Institutului tipografic și proprietariu și editor al „Tribunei“ și al „Foi Poporului“ figurează dl. Livi Albin, jurist absolut, fratele dl. Septimiu Albin.

Aspirațiunile naționale-politice ale Românilor din Ungaria. Sub acest titlu „Westöstliche Rundschau“ (o revistă, ce apare dela anul nou în Lipsa și se gerază de organ al întreit alianțe,) publică un studiu interesant despre Români. Studiul este scris de dl. Dr. I. H. Schwicker, care deși magiar, totuși se silence a fi obiectiv. El arată, că hotăririle conferințelor naționale sunt credul politic al întregului popor românesc începând dela păstor și plugari până la straturile cele mai înalte ale inteligenței. Se amăgesc deci cei ce mai cred, că cestiunea română s'ar reduce la câțiva preținși agitatori de profesiune.

Conferință la Ateneul din Bucuresci. Precum cetim în „Timpul“, Duminecă s'a inaugurat seria conferințelor la Ateneu. Primul conferințariu a fost savantul academician dl. profesor Gr. Tocilescu, care a vorbit despre „Traian“. Mai întâi arată eruditul conferințariu locul, ce-l ocupă Traian în istoria Românilor; că el cucerește Dacia a prefăcut-o nu numai în provincă, ci și în colonie romană. Acest fapt îl esplică din împrejurarea, că Traian nu avea încredere în populațiunea indigenă, care putea deveni periculoasă, fiind la marginea imperiului, și așa a adus colonii romane, prin ce s'a dat naștere unei naționalități eminamente latine, ceea ce nu s'a întâmplat nici în Galia nici în Spania, unde a fost o romanizare, ăi nu o colonizare. Pentru aceea și memoria lui Traian este așa de vie în amintirea poporului român; numele lui stă ađi întipărit mai pe fiece care bucată de teritoriu, pe unde au trecut legiunile romane, dela gramețile de západă: *troiene*, până la briul de stele înfite pe bolta cerească: „calea lui Traian“. Pe Traian îl presentă conferințariul ca bărbat politic și general eminent arătând, că între toți împărații romani singur Traian a intrat în grad perfect calitățile răboinice și politice de lipsă la guvernarea Romei. Apoi enumără măsurile luate de Traian pentru regularea justiției, educarea tinerimii etc. Făcând un paralelism între Traian și Alesandru cel mare constată în cel dintău pe omul eminent practic, pe Romanul, pe când cel de al doilea este un idealist. Traian înainteză încet, dar sigur; dovadă e chipul admirabil, cu care deservăse el cucerirea Daciei, întindând cultura romană preste Dunăre și Carpați. În fine arată și esplică dl. conferințariu bustul lui Traian adus din Roma de cătră dl. Esarcu, vicepreședintele Ateneului.

Societatea biblică și Rusia. Este cunoscut, că societatea biblică anglicană umple lumea cu traduceri S. Scripturi în diverse limbi și cu alte scrieri de cuprins religios, în care sunt virite ăresele Anglicanilor. În Rusia încă are societatea această mai multe depozite de cărți. Dară ministrul de interne la întervenirea s. Sinodului a închis prin poliție depozitele din Kiev, Odessa și Moseva ale societății și i-a confiscat toate versiunile biblice și cărțile de rugăciun. Dacă ar purcede catolicii în modul acesta față de ăretic, lumea îndată i-ar timbra de intoleranți. Dară Rușilor nimeni nu le are grijea.

Abusuri în biserică sârbescă. Sub acest titlu am amintit și noi în nr. 4, că publicistul dr. Gruici din Neoplanta a învovătit cu mari abusuri pe patriarcul Brankovici din Carloviț. Acesta după ce declară, că poziția sa nu-i permite a urmări pe Gruici judecătorește, îi publică o epistolă,

prin care cere subvențiune pentru fôea sa „Straza“. Subvențiunea cerută nu i-s'a dat, și de aci își esplică patriarcul ura lui Gruici.

Plătitorilor de dare li-se atrage atențiunea la un lucru vechi, dar nebăgat în samă. Darea erarială decădută pe pătrariul I al anul 1894 fără interese de întârziere se pot plăti numai până în 15 Februarie st. n. 1894, ăi după acest termen de lângă interesele de întârziere de 6 % vor fi de plătit taxele de admonițiune. Este probabil, că în pătrariul I al acestui an nu se va întreprinde execuție pentru dare, dar totuși este mai bine, dacă fiesce care și-o plătesc regulat în tot pătrariul, neașteptând execuțiunea. Cine și pot solvi darea înainte de a fi decădută, adevă înainte de terminul, când este datoriu a o solvi, are drept a cere dela collectorul de dare, să-i plătesc după suma de dare plătită înainte interese de 6 % anuale. D. es. un contribuente, a cărui dare erarială face pe anul 16 fl., are de plătit în 1 Ianuarie 4 fl. dacă însă respectivul își plătesc întrăg darea în 15 Februarie, pentru 4 fl., cari ar fi fost să-i plătesc în 1 Octobrie, i-se plătesc interese de 6 % pe trei pătrare de an cu 18 cr.; pentru 4 fl., ce ar fi fost să-i solvesc în 1 Iulie, capătă pe 2 pătrare 12 cr.; ăi pentru 4 fl., ce ar fi fost să-i solvesc în 1 Aprilie, capătă pe un pătrari 6 cr. interese. Laolaltă 36 cr. Adevă respectivul plătesc în loc de 16 fl. numai 15 fl. 64 cr., și în cârticică i-se cuităză plătearea întregi sume de 16 fl. Mai ales celor, cari au bani depuși spre fructificare, li-se recomandă, să și plătesc darea înainte, fiind că erariul dă interese de 6 %, pe când institutiunile de păstrare dau cel mult 5 %.

† **Leontina F. Negruț n. Cristianu.** Sămbătă în 10 a. c. a repausat fosta învățătoare la școla de fetițe din Blăși *Leontina F. Negruț n. Cristianu* în vrstă de 32 ani. Scurtă i-a fost viața, dar i-se potrivesc cuvintele din Pilde 31, 10, cu cari concionatorul funebrau Dr. Augustin Bunea și-a început cuvintarea: „Muere bărbat cine va ađa? Mai scumpă este una ca acesta decâtă pterile cele de multă preț.“ Viața acesta scurtă, dar plină de fapte este vrednică, să ne oprim cu toți la sfârșitul ei prea timpuriu și să-l deplângem. Modestă, dar plină de binecuvintare cerească este activitatea pedagogică, dacă învățătorul și-o împlinesc cu zel și cu jertirea sa proprie. Așa a fost și activitatea repausatei, până ce mai înainte de asta cu câteva luni și-a cerut și primit pensionarea mai ales din motivul acela, că Dumneđu i-a binecuvintat căsătoria cu mulți princi, creșterii cărora voia să și consacre de aci încolo viața. Dară și în altă chip a voit ea să și împlinesc chemarea sa de învățătoare. Precum ne aducem aminte, chiar ea a fost aceea, care a deșteptat în Blăși idea unei rennii de femei, care să adune mijlocele de lipsă pentru înființarea or eventual spriginirea unui internat de fetițe pe lângă școla de fetițe din Blăși. Idea aflată resunet în inimele zeloselor femeilor române din Blăși și de pe airă: reuniunea s'a înființat, casiera zeloză a ei s'a făcut Leontina Negruț, și ea împreună cu șotele sale și-a dat totă silința spre a aședa reuniunea tină pe temelii câtă se pot de solide. Perderea Leontinei Negruț o deplângă șotul ei profesorul Ioan F. Negruț, cinci orfani, numeroșe rudeni, amici și cunoscuți și fetițele române.

În vezi amintirea ei!

Casuri de mărte. *Zaharie Hossu* parochiu în Ticu, tractul protopopesu al Clușului, a repausat în 14 Ianuarie 1894 în anul al 83-lea al vieții și al 50-lea al preoției. — *Iuliu Moldovanu* preot gr.-cat. în Cristelecu (diecesa Gherlei) după un morbu provenit din ridicare a repausat în 5 l. c. în al 28-lea an al etății și al treilea al preoției lăsând în jale soția și o fiică. *În vezi amintirea lor!*

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

XVI.

Simionu Bărnutu și s. Unire.

(Continuare).

Acestea sunt meritele sfintei uniri deduse chiar din concesiunile făcute de Bărnutu; ér ranele înfpte prin uniune, așa precum le înșiră Bărnutu în locul citat de Densușanu, se reduc în parte mare la nisce *neadevăruri istorice*, cari afirmate odată de unul, și după aceea repetite de mulți au trecut și trecut încă înaintea multora de *istorie națională*.

Dar pe câtă ne permite cadrul acestei scrieri, să urmărim pe Bărnutu pașu de pașu, așa precum îl citează dl Densușanu, și să stabilim adevărul.

„Sub înalta protecțiune a acestui Strigoniu, — dice Bărnutu, — fabricău Iesuitii diplome false, scoțeau rescripte dela curte și bule dela Roma pentru noua subprigionire a bisericii române sub titlu de episcopatu alu Făgărășului.“

Cetitorii nostri știu deja, că astăzi nici un istoriograf serios nu mai poate susține, că diploma a doua Leopoldină ar fi o născocitură, ori falsificată alu Iesuitilor. ¹⁾ Bărnutu însă cându vorbește despre „diplome false“, numai la acea diplomă poate face alusiune, căci despre altă diplomă împărătescă nimenia n'a susținut ori probat, că ar fi apocrifă. Èr dacă Bărnutu vorbește în pluralu despre „diplome false“, aceta este a se considera mai mult ca esagerațiune oratorică, decâtu ca espressione a convingerii sale despre adevărul acelei aserțiunii.

Asemenea cându vorbește Bărnutu despre rescriptele împărătesci și bulele papale, pe basa cărora s'a întemeiatu diecesă Făgărășului, elu le atribue chiar fără nici unu moviu intențiune reuțăciôsă de a „subprigoni“ pe Români. Din contră noi amu doveditu, că cu totulu altele sunt motivele acelor rescripte și bule, și că acelea au avut tocmai intențiune contrară la cea afirmată de Bărnutu, intențiune de a lua episcopului romano-catolicu din Transilvania ori ce prileju de a se amesteca în afacerile Românilor și de a-i asupra. ²⁾

„Numai simplicitatea preoților români,“ — adauge Bărnutu, — „apera demnitatea Mitropoliei Românilor, de n'a apusă cu totulu, că nu luara întru nimicu atari bule și rescripte și continuara și după uniunea aceta, ca și înainte de ea, a cântare în tôte bisericile române totu pe Archiepiscopulu loru ca și mai înainte.“

Totu pasajulu acesta n'are absolutu nici o basă istorică. Cetitorii nostri știu, că la sfârșitul véculu alu 17-lea nu mai esista în Ardélu nici o Mitropolie românească, pentru că nu se afla nici unu episcopu sufraganu supus arhierulu româneșcu din Alba-Iulia, èr acestu arhieru era supus superintendentulu calvinescu, care se intitula „episcopus Valachorum“. Ce Mitropolitu putea să fie unu Arhieru supus unu episcopu, și încă și acesta calvinescu?

De aceea simplicitatea preoților români, — dacă și simplicitatea mai este capabilă de a apera vre-unu dreptu, — n'a pututu apera demnitatea Mitropoliei Românilor din simpla causă, că acea demnitate n'a existatu nici cându s'a facutu sfinta unire, nici după aceea până la anul 1853.

Împrejurarea, că preoții cântau în tôte bisericile „pe Archiepiscopulu loru“, nu învolve în sine desprețuirea bulelor papale și rescriptelor împărătesci, cum își închipuia Bărnutu, ci titulu acesta s'a conservatu în modu tradiționalu în cărțile bisericesti ca o reminiscență pie a altor timpuri, fără a ave nici o valere ori însemnatate reală, precum n'a avut nici înainte de unire în totu véculu alu 17-lea. La totă întâmplarea din titluri

¹⁾ Veđi capitulu nostru despre genuinitatea acelor diplome, pag. 57 și urm.

²⁾ Veđi capitulu nostru „Șincai despre sfinta Unire“ paragr. 5 pag. 178.

de acestea numai pentru ómeni nepricepuți poți face argumentu în contra sfintei uniri. Ómenii pricepuți însă esaminează lucrulu însuși, ér nu numirea lui. Înainte de sfinta unire avemu Arhieru, cari nu se mulțamiau cu titulu de Mitropolit, ci din ignorantă și trafe bizantină se intitulau „Archi-Mitropoliți“, cu tóte că acestu titulu este neusitatu în ierarchia bisericescă. Așa au facutu Genadie II (1628—1640) și Ilie Jorestu (1641—1643) ¹⁾, cu tóte că ei au fostu numai o jucărie în mâinile calvinilor, ²⁾ și nu au jucat o rolă „macaru așa însemnată ca unu protopopu de frunte în zilele nostre“. ³⁾ De altă parte însă desu episcopii uniți nu se făliau cu titluri góle de *Archi-Mitropoliți*, totuși fiesce care din ei „a fostu vlădică nu nimicu“. ⁴⁾ Fiesce care a fostu unu factoru civilizatoriu în mijlocu Românilor, fiesce care a pus fundamentu, ori a adausă câte o pėtră la edificiulu culturii nostre naționale, fiesce care a apėratu drepturile bisericești și națiunii, pe câtu i-a fostu cu puțință după împrejurări, fiesce care s'a silitu a face din poporul românesc prin cultură și religiositate unu factoru în viața statulu nostru, și după ce cu toții au pregătitu terenulu în decursu de unu vėcu și jumėtate, a trebuit să se înființeze și Mitropolia, nu cea numai cu numele dinainte de unire, ci cea reală și adevărată. ce o vedem astăzi. Cine are așa dară merit pentru Mitropolie? Rėspunsulu este ușor: Reunirea a îngropat-o, unirea a desgropat-o și reînviat-o chiaru și pentru neuniți, căci dacă unirea nu trezia în poporul român din Transilvania și Ungaria conștiința drepturilor sale; dacă nu pregătia poporul prin cultură așa, câtu să-și scie reclama drepturile sale, astăzi n'ar esista Mitropolia românească în Ardélu, ci pote numai superintendentu calvinescu, ci și aceștia magiaru.

„Îndată la începutulu uniunii vedem în sinódele nostre pe patrele reptore ale Iesuitilor președendu în locul superintendentulu reformatu și pe altu Iesuitu ilu vedem neîncetatu în còtele episcopulu nostru priveghiandu-lu ca pe unu făcătoru de rele.“

Ce privește pozițiune teologulu Iesuitu lângă episcopulu nostru, noi amu arėtat, că aceea nu a avut scopulu, ca teologulu să „priveghieze pe episcopu ca pe unu făcătoru de rele“, și de aceea nu mai este de lipsă, să repetim acea, ce amu esplicatu în altu loc. ⁵⁾

Èr ce privește presiulu Iesuitilor și în specială a părintelui Rectoru din Clușiu în sinódele nostre, observăm, că aserțiunea lui Bărnutu, făcută în terminii aceia largi și generali, nu este esactă.

Cătu timpu amu avut episcopu, adevăratu câtu timpu scaunulu episcopescu a fostu completat, nu s'a întâmplat nici macaru o singură dată, ca vre-unu Iesuitu să ducă presiulu în sinódele bisericești nostre unite. Dovada despre aceta ne sunt tóte actele sinodale publicate de Cipariu. Moldovanu, Maforu și Nilles. Și în aceta privință se deosebesce esențialu pozițiune episcopulu nostru unitu de pozițiune episcopulu dinainte de unire, căci acestu din urmă celu puțin dela 1640 ⁶⁾ încóce a trebuit să țină sinodulu românescu mai totdeauna sub direcțiunea calvinulu și după aceea să se prezenteze cu protopopii sei în sinodulu calvinescu ținutu sub presiulu superintendentulu calvinescu, pentru ca cele decise de sinódele bisericești românești să fie supuse revidiunii bisericești calvinesci. Chiaru și în anul 1792, cându s'a denumit celu din urmă Arhieru neunitu, adevăratu Teofilu, gubernatoriulu Transilvaniei a pus lu Teofilu

¹⁾ Cip. Acte și fragm. pag. 19.

²⁾ Cipariu ibid. pag. 71 în nota c).

³⁾ I. M. Moldovanu Spicuire în ist. bis. a Rom. p. 16 și 17.

⁴⁾ Sunt cuvintele protopopulu Dănilă cătră episcopulu Maforu. Veđi Moldovanu Acte sin. t. I. pag. 123.

⁵⁾ Veđi capitulu nostru despre „genuinitatea instructiilor pentru teologulu latinu“ pag. 81 și urm.

⁶⁾ Veđi Cipariu loc. cit. pag. 71.

următoarea condițiune rușinôsă: „In indictione et directione Synodi generalis Valach. a praescripto Eppo orthodoxo ¹⁾ Transilvaniae dependet finitaque Synodo Valach. in Synodo orthodoxa evangelicae Religionis Reformatorum pastorum Hungarorum ad nutum praenominati Eppi personaliter cum certis sibi adjunctis compareat, partim ut res in sua Synodo decisas naturae revisioni subiciat, partim ut religionis verae, ²⁾ processuumque ecclesiasticorum majorem notitiam addiscat, suosque deinde iisdem instituere valeat.“ ³⁾ Aceta a fostu pozițiune episcopulu neunitu dinainte de sfinta unire. Aceta a fostu Mitropolia cea vestită, pe care a îngropat-o sfinta unire!!

Constatăm deei încă odată, că nici unu episcopu unitu din Ardélu nu a ședut în sinodu sub presiulu Iesuitilor. Èste însă adevăratu, că după mórtea lui Ioanu Pataki și înainte de denumirea lui Inocențiu Klein, va să dică pe timpul vacanței scaunulu episcopescu, s'a întâmplat o singură dată, că s'a ținutu în Clușiu-Mănăsturu unu sinodu în luna lui Novembre din an. 1728, în care a presidat rectorulu din Clușiu Adam Fitter, pe care însuși împėratulu la propunerea Cancelariei aulice ilu însărcinase, ca împreună cu vicariu episcopescu romăni să se îngrijescă de conducerea diecesei până la completarea scaunulu episcopescu. ⁴⁾ Așa dară, cându Bărnutu dice, că „patrele reptore“ presida „în sinódele nostre“, esageră și generalizează lucrulu, numai ca să facă mai mare impresiune asupra ascultătorilor sei de pe „câmpulu libertății“, însă nu istorisește esactu lucrulu acesta. Apoi mai este de însemnat, că actele, ce s'au descoperit în timpul din urmă, nu presentă pe Adam Fitter ca pe unu omu asupritoriu, ci ca pe unu bărbatu blăndu, care și-a căștigat chiaru și iubirea clerulu, precum o mărturisește aceta nu unu Iesuitu, ci unu român cu numele Davidu Maxai. ⁵⁾ Se înțelege fusă dela sine, că acatolicești și de împrejurarea amintită a presiului în sinodu, ca și de altele, s'au folosit spre a înștrăina pe Romăni dela unire.

„Acum spuneți-mi, ce diferință este între superintendentele de Tofeu și între Iesuitulu Baranyi, care din amândoi a fostu mai bunu pentru Romăni?“

La întrebarea aceta a lui Bărnutu rėspunsulu nu este greú.

Diferința este forte mare și din punctu de vedere bisericescu și din celu naționalu.

Superintendentele voia cu totu prețulu să ne impună religiunea calvinescă, diametralu opusă cu religiunea creștină profesată de biserică din resăritu și de cea din apus. Teologulu voia din contră să căpėtam o instructiune solidă în religiunea adevărată creștină, care după învățatura sfinților părinți, a sãbórelor ecumenice și a cărților liturgice este identică în biserică apusulu și a resăritulu, și numai perfidia și ambițiunea grecilor a scos la ivelă nisce puncte de diferință spre a-și justifica schisma și a trage și pe alți în eróre.

Superintendentele calvinescu tracta ritulu nostru maledosú de „superstitiu bábescu“ (superstitiones aniles). Teologulu însă respecta ritulu nostru și cerea strictu observarea lui, conformu instructiunilor precise primite din Roma.

Superintendentele a subtrasu o parte însemnată din Transilvania de sub jurisdicțiunea Episcopulu românescu. Teologulu însă nu a împedatú exercitiulu jurisdicțiunii episcopulu unitu preste totu Ardélulu, ci din contră pe timpul lui s'a asigurat prin bule papale.

Sub domnia superintendentulu episco-

¹⁾ Superintendentele calvinescu se numia „episcopu orthodoxu“, căci toți cei rupți de sinulu bisericești vreú să se fãlescă cu titulu de „orthodoxie“.

²⁾ Religiunea adevărată era cea calvinescă!

³⁾ Veđi actulu la Nilles l. c. I p. 153—160.

⁴⁾ Veđi actele acestui sinodu la P. Maforu ist. bis. a Rom. p. 93—97 și la Moldovanu, Acte sinodale tom. II pag. 101 și urm.

⁵⁾ La Nilles loc. cit. v. I. pag. 485—491.

pulă românească era obligată să promoveze cel puțin cu o ținută pasivă trecerea Românilor la calvinism. Pe timpul teologului din contră era strictă oprită trecerea dela ritul grecesc la cel latinesc.

Pe timpul superintendentului puterea judiciară a episcopului românesc era în mâna superintendentului. Pe timpul teologului însă în mâna episcopului și a sinodului.

Superintendentele nu a crescută nici un Român apărător de nemă și de biserică, sau cultivatorii de literatura românească. Pe timpul teologului o mulțime de tineri au fost primiți în institutele Iesuitilor și crescuți în iubire de națiune, dintre cari unii s'au ridicat la renume mare ca bărbați politici și apărători întrepizi ai nemului românesc ca Inocențiu Klein și Grigorie Maforă, alții au devenit profesori celebri la școlile din Blagiș sau bărbați de știință ca Maforă, Șincai și Klein și alții nenumerați. ¹⁾

Amă pute continua cu această paralelă, dar și cele indigite sunt destulă dovadă, că mare era diferența între superintendentele calvinesc și teologul Iesuit, și la totă întâmplarea mai bună a fost sôrtea Românilor sub teologul latin, decât subsuperintendente.

De aceea eruditul Cipariu dice: „*Însă starea religiunii și a mai multor din acești Archiepiscopi . . . sub principii acatolici începu a fi și mai grea . . . ci prin unire mai întâiu s'a ușurat și în urmă a însuflețit deplină.*” ²⁾ Astfel judecă bărbații de știință, cari străbată adânc în natura și dezvoltarea lucrurilor, și voescă sincer să lumineze pe omeni, ér nu să le misce numai voința prin discursuri politice, ca Bărnuț, ori să-i ducă în eróre, ca Densușan.

(Va urma.)

Dionisiu și Sibilele.

Scene din timpurile Cesarilor de

Miles Gerald Keon.

(Continuare.)

Pe când într'o și tocmai vorbeau despre plănuita călătorie. Întră Longin cu o scrisore, ce i-a dat-o lociitorul orașului pe sama legatului roman Paul Emilu. Scrisorea vinia dela Dionisiu, vestitul membru al Areopagului din Atena, și a sosită numai în dimineața aceea cu o corabie din Elada. Nu vreă să vé ostenscă cu cetitul. Voiu cita numai ceea ce a fostă mai de frunte într'insa. Filosoful elin scria:

„Două sunt lucrurile, cari ași vre, să te intereseze cu deschilinire, amiculu meu. Unul se razimă pe spus'a unui năeriu. L'am auditu chiar din gura lui. Al doilea mi-s'a întâmplat chiar mie și amicului meu Apolofane, pe când eramă pe un timp ore care în orașul egipten Eliopole. Despre acesta mai târziu. Mai întâiu îți voi povesti cuvintele căpitanului de nae Thramnus, întocmai pe cum acela le-a spus lui Tiberiu în curtea împărătescă și pe cum mi-le-a povestit și mie, pe când mă întorceam din Egipt pe naea lui.

„Thramnus în călătoria sa din urmă se ducea din Grecia cătră Italia. Pe la insulele Echinade vintul încetă; se făcu liniște deplină, și elu se vedu silit la Paxos să arunce anghira. Noptea a fostă rece. Toți se găsia pe coperișul năi. Ziua sosi și trecu, fără ca naea să-și pôtă continua drumul. Căpitanu, personal și călători erau în nerăbdare.

¹⁾ Totu ce amă quis despre superintendentii calvinesci, se basază pe condițiunile puse de superintendentii și principii calvinesci episcopilor românesci. Cine vre să ne controleze afirmațiunile, pôte consulta între alții pe Cipariu, Acte și fragmente p. 60—71. Er ce amă quis despre teologii latini, se basază parte pe instrucțiunile date lor, parte pe fapte evidente.

²⁾ Acte și fragmente. pag. XVI.

El credea, că voru fi siliți să aștepte mai multă timp pe insulele părăsite.

„Când sôrele se apropia de sfințit, și toți se aștepta la recela nopții, era pe nae tăcere deplină, întreruptă numai de sunețulu apei, ce lovia cōsta năi. Atunci se audu o voce, ce suna din spre malul pusti. „Thramnus!” se audia din depărtare. Nimeni nu răspunde. Se audu a doua ora și mai puternic, decât întâiu: „Thramnus!” Dar cine să cuteze a răspunde? Toți audia vocea, dar nimeni nu și-o putea esplica, cum pôte ea veni din deșert. „Thramnus!” durdu a treia ora prin aer. Toți privia fârmuriți unul la altul. „Aici sunt! Cine mă chemă?” răspunde căpitanul, fără să zărescă pe cineva la mal. Atunci se audu și mai puternic răspunsul: „Când vei fi ajuns la Palus, vestesce, că Panu cel mare e mort!” Apoi éráși tăcere.

„Pe nae însă s'au ținut mari sfături. S'a însemnat cu acurățetă ziua și ora acestei întâmplări miraculoșe și s'a constatat, că a fostă ora a noua din ziua a șesa din săptămână în anul al patrulea după două sute două Olimpiade, în anul 785 al Romei. Thramnus și-a împăcat călătoria, cari erau deschilinită de mulți, făcându-le propunerea, că dacă trecându ei pe la Palus vintul va fi favorabil, voru continua călătoria, fără să dea ascultare acelei voci miraculoșe; de cumva însă éráși se va întâmpla, să se opréscă vintul, voru implini porunca aceea. Voru vedé cel puțin, ce va ieși și din asta. Propunerea asta au primit-o toți.

„În același moment se porni vintul, și naea se puse în mișcare. Până la Palus nu s'a făcută nici o stațiune. Când se apropia de Palus, o curiositate vedită a cuprins spiritele tuturor. Toți se gândia la vocea audită la Paxos.

„Aici de odată se făcu éráși liniște. Căpitanul și toți ceilalți vedură într'acesta un semn, că acelei porunci trebuie să i-se dea ascultare, și aștepta cu mare încordare cele ce voru să urzeze. Thramnus se urcă pe coperiș și strigă din resputeri: „Panu cel mare e mort!” Abia a rostită aceste vorbe, când din înălțimea aerului și din afundimea apei se audiră glasuri de jale și vaete, suspine și bocete dela milioane de ființe și spirite. Era atâta jale și atâta desperare în ele. Spaîma și mirarea celor de pe nae este preste puțină a se descrie.

„Și când agitarea elementelor s'a liniștit și amarele vaete au încetat, vintul începu érá să sufle, și până la Ostia nu s'au mai oprit. Aici s'au istorisit evenimentele, ce le-au întâmpinată acești călători. Ele au stîrnită multă senzație, și multe inimă le primia cu spaîmă, ér altele cu indoelă.

„Istoria a ajuns și la urechile lui Tiberiu. Elu era tocmai în Roma. Ea i-a făcută mare impresiune și într'atâta i-a atîtată curiositatea, câtă chemă la sine pe Thramnus și pe alți călători și le ceru esplicări detaiate. Mai adună și cete de bărbați învățați și le ceru opiniunile.”

Voiu întrerupe pe câteva momente scrisorea renumitului Atenen pentru a cita pe Plutarchu, care istorisescă această întâmplare cu de-amănuntul. Între acei călători se afla și un Atenen cu numele Epiterses, care a repetit istorisirea acestei întâmplări cu multă dragoste până în ora morții sale.

Alătura cu această minunată întâmplare Plutarchu ne mai presintă una, ce s'a implinit

în aceeași și și aceeași ora cu cea dintăiu. A amuțit oraculul din Delphi — și cu el deodată tôte celealalte oracule.

Avendu în vedere aceste evenimente mulți părinți ai bisericeii ținu, că în cea ora toți inimicii lui Dumneđu și ai omenilor erau cuprinși de părere de rău și de strigăte de durere, căci fiul lui Dumneđu a sevârșit marea operă a mântuirii, după cum însuși dice: Sevârșitu-s'a! — Alți părinți dicu, că Dumneđu a poruncit tuturor creaturilor, ca să sufere, să suspine și să se cutremure de odată cu marele lor Mântuitor. Cuvintul grecesc Pan însemnă adică domnul cel mare, un om, căruia nimica nu-i este preste puțină.

„Ascultă numai, scumpe prietino,” continuă Dionisiu în scrisorea sa, „ce mi-s'a întâmplat mie și amicului meu în cea ora, în depărtare însă de câteva mil de miluri de acolo.

„Noi mergeam într'o parte umbrășă a orașului, când de odată lumina sôreli se perde și preste noi se aședă întunerec, cât se vedeau stelele pe ceru. Erau chiar pascile Evreilor și lună plină. Acest întunerec nu putea să vină dar din poziția lunei între sôre și pământ. Și în contra tuturor legilor umbra lunei atinge discul solaru dela ostu, și după ce a atins partea cea din jos a sôreli, n'a trecut pe dedesubtul lui, ci pe de-asupra preste sôre, până când luna a ajuns éráși în locul său de mai înainte pe ceru.

„Dacă ceri opiniunea astronomilor, ei îți voru spune, că acest casu de întunecime este contrariu tuturor legilor, ce s'au statorit după o lungă studiere a corpurilor ceresce. Mă întreb pe mine, și eu îți voi răspunde, că în cea clipă simțiam în sufletul meu o vie presimțire, și am exprimat-o în două feluri: sau e acesta momentul cel din urmă al universului, când are să se nimicéscă totul, sau Domnului și Creatorului i-s'a dat o lovitură durerosă, decumva e cu puțină acesta.

„Chiar ca și mine credea și Apolofane, a căru studiu predilect este astronomia. Asemănându-ne părerea cu a lui Filip Arideu cel mare nu ne-a rămasă alta să credem, decât că un evenimentu ne mai pomenit s'a sevârșit.

„Noi amă însemnat cu îngrijire ora, săptămâna, luna și anul, și éta, ea este ora, în care marelui Dumneđu, care s'a pogorit între omeni, și în care tu cređi deja, i-s'a sfârșit viața într'un chip atâtu de îngrozitor.”

Așa suna scrisorea Atenenului. Este de prisos a mai aminti atențiunea și interesul, cu care a fostă cetită de Paul și de ai lui.

„Într'adeveru,” dice Paul după o vreme, „Dionisiu se ține de acei omeni, despre cari învățatoriul a quis: „Fericiți cei ce nu vedu și totuși cred!” Noi credem numai pentru că amă vedut, elu însă cu mai mult decât cu douăzeci de ani mai înainte a vestit venirea fiului lui Dumneđu cu inima plină de așteptare, și când odinoră înaintea curții și a lui Augustu ținea luminatele sale vorbiri, cari strălucia ca sôrele, rostia însuși cuvintele lui Mesia: O viață după această morțe, o viață de veci, o vecinică resplăta a binelui și a rēului după înțelegerea Dumneđeirii —”

„Egalitatea și frățietatea tuturor omenilor, cari au același părinte creatoriu în înălțimea cerurilor, precum și același rēs-

cumpărătorii, este cuprinsă în vorbele învățătorului, și tu, fiul meu, le-ai arătat acestea lui Augustu și curții lui," îl întrepruse Aglais, privindu-l cu dragoste și cu mândrie de mamă.

"Și acesta am să o mulțămescă lui Dionisiu," zise Paulu. "Fără de el cu greu ași fi ajuns la acele hotărâri bărbătești de abnegațiune. Dar ce sentimente ar fi cuprinsă inima lui, dacă ar fi fost și el martor la aceste minuni, cari s'au desvilită ochilor nostri mai în fiesce care di!"

"Și câtă de mare și adâncă va fi credința lui, când va auzi despre ultimele evenimente întâmplăte după mărtea învățătorului, și când se va predica în Atena sfînta învățătură!" zise Estira.

Aglais vorbi erăși despre dorința sa de a-și revedea patria, și tinerii soți de astă dată o aprobară.

"Așadară noi vom fi cei dintâi, cari vom vesti noua evanghelie lui Dionisiu și amicilor nostri," zise Paulu. "Eu voi răscumpăra pe Longin din miliție cu bani, și dacă el dorește, poțe să se întorcă împreună cu noi erăși la Atena."

Așa s'a întâmplă. Mica societate sosi în pace pe pământul Greciei, unde au trăit mulți ani într'unu cercu restrînsu de prietini și într'o dulce intimitate cu savantul lor prietinu. (Va urma).

Editoru și redactoru răspundătoru:

Dr. Victoru Szmigelski.

65 v. număr.
1894.

(4) 1-1

Arveresi hirdetmny.

Alulrt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1862/890 számú végzése által a baláz-

falvi Bazilita tanalap javára türi Csufudeanu Gyorgye és társai ellen 505 frt 20 kr. tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás foganatosítása alkalmával bíróság lefoglalt és 2780 frt — kr. Csufudeanu Gyorgye, Májér Gyorgye, Májér Párténie, Bergyan Filuluj Onu, Bojtor Pali és Reheján Gyorgynál elbesült: 20 darab ökor és 5 drb tehénből álló ingóságok 482 frt 11 kr. tőke, ennek 1891. év május hó 7 napjától járó kamatai 15 frt 36 kr. megállapított eddigi 4 frt 20 kr. jelen hirdetményi és az ezutáni költségek erejéig nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbiróság 194 sz./p. 894 kiküldést rendelő végzése folytán Türben alperesek lakásainál leendő eszközésére 1894-ik év február hó 23-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Balázsfalván 1894-ik évi február hó 7-ik napján.

Thát György,
kir. bírósági végrehajtó.

55 v. szám.
1894.

(5) 1-1

Arveresi hirdetmny.

Alulrt kiküldött végrehajtó, az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1838/893 számú végzése által marosvásárhelyi Farkas Mendl javára balázsfalvi Grámma János ellen 314 frt — kr. tőke és járuléka erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás foganatosítása alkalmával bíróság lefoglalt és 376 frt 12 kr. becsült: 2756 darab vegyes hosszúságú és szélességű fenyőfa deszka, és 2 hasonló deszkából épült színből álló ingóságok 314 frt — kr. tőke ennek 1893. év Oktober hó 23 napjától járó kamatai 28 frt 05 kr. megállapított eddigi 3 frt 75 kr. jelen hirdetményi és az ezutáni költségek erejéig nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbiróság 94/p. 894 sz. kiküldést rendelő végzése folytán Balázsfalván alperes faraktárában leendő eszközésére 1894-ik év február hó 24-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. LX. t. cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Balázsfalván 1894-ik évi február hó 7-ik napján.

Thát György,
kir. bírósági végrehajtó.

13 v. szám.
1894.

(6) 1-1

Arveresi hirdetmny.

Alulrt kiküldött végrehajtó, 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 2129/893 számú végzése által kolosvári Eisenstein Manó javára balázsfalvi Urbach Moritz ellen 135 frt — kr. tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás foganatosítása alkalmával bíróság lefoglalt és 355 frt 22 kr. becsült vegyes bolti áru cikkekéből álló ingóságok 135 frt — kr. tőke ennek 1893 év Oktober hó 1-ső napjától járó kamatai, 29 frt 40 kr. megállapított eddigi 3 frt 80 kr. jelen hirdetményi és az ezutáni költségek erejéig nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbiróságnak 2205/p. 893 sz. kiküldést rendelő végzése folytán Balázsfalván alperes üzletében leendő eszközésére 1894-ik év Február hó 19-ik napjának délelőtt 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 106. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Balázsfalván 1894-ik évi Január hó 31 napján.

Thát György,
kir. bírósági végrehajtó.

Cu deosebită stimă cutezú a incunoscintă pre

Veneratulú Clerú greco-catolicú,

că precum și până acum iaú asupra-mi gatierea de **iconostase, amvone, altare**

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelorú, în ce privesce lucrul de măsurú și de sculptorú, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelorú obiecte în fața locului, de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescú cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigatú recunoscere deosebită, și tóte mă îndreptățescú la sperarea, că Veneratulú Clerú mă va împărtăși ocașionalmente de prețuita-și încredere. Silința mea mă va îndreptá totú-deauna într'acolo, cá și de aci înainte se meritú renumele celú bunú, care mi-lam câștigatú până acum.

Prin tarifulú de zone dispărândú departările, prin această capacitatea de concurență mi-sa măritú.

Rogându-mé pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carolú Müller,

auritorú și fabric. de recnis. biseric.

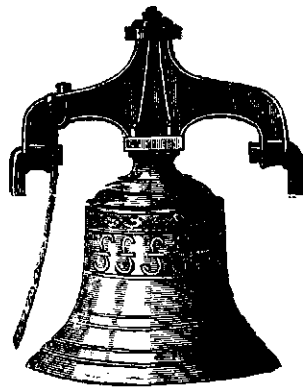
(6) 1-52

Turnatoria de clopote și de metale a lui ANTONIU NOVOTNY

(2) 3-26

în **Timisióra-Fabrică**

se recomandă spre pregătirea clopotelorú noué, precum la preturnarea clopotelorú stricate, mai departe spre facerea de clopoțiri întregi armonioșe, pe lângă garanță pe mai mulți ani, în fiesce care marime provedute cu ajustări de ferú bătutu construite spre a întorce clopotele cu ușurință în ori ce parte, îndată ce suntú bătute de o lature, prin ceea ce suntú mântuite de a se strica.

Cu deosebire recomandă de elú inventatele și de mai multe ori premiatele

Clopote patentate găurite,

cari au unú tonú mai intensivú, mai limpede, mai plăcutú și cu vibrare mai voluminosă decâtú clopotele turnate după sistemulú vechiú, **cátu unu clopotu patentatu de 300 kg. este egalú în tonu cu unulu de 400 kg.** turnatú după sistemulú vechiú.

Mai departe se recomandă spre facerea de **scaune de fierú bătutu de sine stătátore**, spre **preadjustarea clopotelorú betrane cu coróne de ferú bătutu** ca și spre turnare de clopote **pentru orológe și de tóce din metalu.** Clopote în greutate de 300 kg. și mai josú se află tot-deauna în magazinú.

Prețurile ilustrate se trimitú gratis și franco.

Adausă la numărul 7 al „Unirii“.

Tiușan Petru	—10		Ales. Macaveiū jun.	10.—		Mateiū Balianț not.	fl.	5.—
Sântimbrean Dumitru	—20		Mina „Concordia“	30.—		Alesandru Rușdea	„	2.—
Tiușan Vian	—10		Alesandru Macaveiū	4.—		Stefan Popa	„	1.—
Suciū Vasilie	—20		Ioan G. Macaveiū	5.—		Mihail Pepenariū	„	1.—
Urieș Dinu	—20		Din cassa bis.	100.—	fl.	Vasiliū Stancovici	„	1.—
Almășan Nicolae	—08		3. Din Cămpeni pe l. Nr 716 dela :			George Bojin	„	—50
Prună Vasilie	—10		Iuliū Poruț paroch	fl.	20.—	Ilie Bojin	„	1.—
Indreiū Mihailă	—10		Demetriū Muntean	„	2.—	Iosif Gutul	„	1.—
Popa Candinū	—20		Eufemia Pop	„	—50	Ioan P. Oka	„	3.—
Indreiū Indreiū	—20		Corneliū Muntean	„	2.—	Andressi Giuzul	„	1.—
Bucur Mihailă	—10		Rosalia Sabău	„	3.—	Filip Marina	„	1.—
Bogdan Teodor	—05		Simeon Marcu	„	2.—	Iakob Klimenberg	„	—50
Pêrău Ioan	—10		Biserica gr. cat.	„	8.—	Izsak Iákab	„	2.—
Creț Antone	—20		4. Din Cărpiniș pe l. Nr 709 dela :			A. Popovits	„	1.—
Cernan Onu	—20		Augustin Meteș	fl.	5.—	George Popa	„	1.—
Cușmoini Nicolae	—10		Popa Borisca	„	1.—	I. Popovits	„	1.—
Conțan Pavel	—20		Teodosia Sturza	„	—10	R. Freisberger	„	1.—
Indreiū Ioan l. Monu	—20	fl.	Coroiū Costandin	„	—10	Nica Marină	„	1.—
2. Din Corna pe l. Nr 222 dela :		5.63	Taldău Todor	„	—10	Ioan Popa	„	—50
Avram Grecu	fl.	1.—	Preda Simeon	„	—10	Iosif Peteanți	„	—50
Ioachim Medrea	„	1.—	Lazea George	„	—10	Alesandru Manciū	„	—50
Ioan Siara	„	1.—	Chirilă Sântion	„	—10	Petru Gruța	„	—50
Nicolae Muntean	„	1.—	Mignea Pascu	„	—10	Trif Otonógă	„	1.—
Nic. Ispas Brëndușa	„	1.—	Boia Iuon	„	—10	Moise Teperdjel	„	1.—
Demetriū Cutean v. protop.	„	5.—	Székely Samu	„	—10	Vladislaū Staiči	„	—50
Chichindealului a colectat pe l.	„		Gîta George	„	—10	Iosim Manciū	„	—50
Nr. 329	„		Bar Todor	„	—10	Nica Fiăt	„	—50
1. Din Roșia săs. dela :			Ardean Victor	„	—50	Palsel Oltean	„	—50
Iosif Popoviciū	„	—50	Mateas Franți	„	—50	Pan Guțu	„	1.—
Ioan Ziban	„	—20	N.	„	1.—	Dr. Ales. Andressi	„	2.—
Nicolae Radu	„	—20	Deézsi Todor	„	—50	Nicolaū Popoviciū	„	1.—
Nicolae Băsaraba	„	—20	5. Din Corna pe l. Nr 708 dela :			Ecaterina Popoviciū	„	—50
Petru Slatea	„	—10	Augustin Meteș	fl.	2.—	Ilie Spărios din Uzdin fl.	fl.	6.—
Niță Iancu	„	—10	6. Din Petrângeni pe lista Nr.					
2. Din Găinari pe l. Nr 325 dela :		1.30	721 dela :					
Ioan Oprean preot	„	1.—	Ioan Barna	fl.	1.—			
Vasile Orlămlean	„	—50	Dela popor. gr. cat.	„	—50			
Virchia Petru	„	—20	Dela popor. gr. or.	„	—06			1.56
George Toader	„	—20	7. Din Roșia mont. pe lista Nr.					
Ioan Comșa	„	—10	710 dela :					
Aur. Pascu preot în Aiudul			Ioan Maior paroch	fl.	10.—			
de sus a colectat pe lista Nr.			Georgiū Giurgiū	„	2.—			
194 dela :			Simeon Morariū	„	1.—			
Aureliū Pascu	fl.	1.05	Ioan Almășan	„	4.—			
Vasiliū Căpălnean	„	1.—	Ioan Soabo	„	2.—			
Anghel Ceortea	„	1.—	Alesandru Almășan	„	2.—			
Georgiū Fufezan	„	—50	Georgiū Cosma	„	5.—			
Mihailă Stan	„	—20	Simeon Henzel	„	10.—			36.—
Ionica Pavel	„	—20	8. Din Sôhodol pe lista Nr.					
Niculae Muntean	„	—10	717 dela :					
Georgiū Muntean	„	—10	Radu Iantea preot	fl.	1.—			
Samoilă Chioreau	„	—10	Arsemie Sicoe	„	—10			
Petru Macaveiū	„	—10	Lupu George	„	—10			
Teodor Dan	„	—10	Costea Gavrilă	„	—10			
Niculae Macaveiū	„	—10	Mihet Petru	„	—10			
Toma Crișan	„	—10	Costea Ioan	„	—10			
Ioan Muntean	„	—15	Pripon Vasilie	„	—10			
Teodor Fufezan	„	—10	Stan Vasile	„	—10			
Ioan Costan	„	—10	Sicoe Petru	„	—10			
Iuliū M. Montani v. proto-		5.—	Sicoe George	„	—10			
popul Roșiei montane a colect.			Ghiôncă Dumitru	„	—10			
1. Din Abrud pe l. Nr. 706 dela :			Pripon Iosif	„	—10			
Alesandru Ciura preot fl.		10.—	Mihon Ioan	„	—10			
Basiliū Bașota stud. în			Oniciū George	„	—10			
Năsăud		12.20	Costea Petru	„	—10			
Elvira Pop	„	5.—	Toma Ioan	„	—10			
Silvia Cirlea n. Rus	„	10.—	Morariū Ioan	„	—10			2.60
Iuliana Vasiū	„	3.—	9. Din Zlatna pe l. Nr 720 dela :					
Paul Stoica	„	1.—	Iuliū M. Montani	„	10.—			
Silviū Lazar	„	3.—	Iuliū V. Albini	„	5.—			
Iosif Moduna	„	1.—	Michailă Moldovan	„	3.—			
Ioan Dindes	„	5.—	Nicolaū Sierban	„	5.—			
Simeon Faur	„	1.—	Ioan Danillă	„	1.—			
Ilie Oltean	„	—50	George Marcu	„	2.—			
Nicolaū Tomuța	„	—50	Ebergényi Iános	„	1.—			
Cu discul în s. bis.			Ioan Radu	„	1.—			
s'a colectat		1.20	Ioana Radu	„	1.—			
2. Din Bucium-șasă pe lista Nr.		53.40	Stefan Dănilă	„	1.—			
707 dela :			Scrobote George	„	1.—			
Iosif Ciura preot	fl.	10.—	George Damian	„	1.—			
Iovu Băbuț coop.	„	10.—	Stefan Păsculeț	„	1.—			
Nicolaū David	„	5.—	Petru Pani	„	2.—			
Ioan Macaveiū	„	10.—	Olariū Nicolae	„	1.—			
Macaveiū Aviron	„	10.—	Rusan Corpade	„	—50			
Niculae Ionuț	„	5.—	Cândeia Petru	„	1.—			
Ionuț David	„	5.—	Lucreția Montani	„	1.—			38.50
Simeon Ciura	„	5.—	O. Tîlea ingin. în Sibiu fl.	fl.	50.—			50.—
Ioan David Drăgan	„	5.—	Dr. Greg. Silași prof. de univ.					
Ioan Naicu	„	3.—	pens. în Clușă	fl.	10.—			10.—
Vasilie David	„	5.—	1. Ivaskó par. Rosavlia fl.	fl.	1.—			1.—
Ioan Muntean	„	1.—	Dr. A. Andressi în Alibunar					
Cu discul în s. bis.			a colect pe lista Nr. 8/a dela :					
s'a adunat		10.—						

Școala conf.	1.—	
Nicolău Hârșan preot	—50 fl.	4.25
7. Din <i>Oroiul sec.</i> dela:		
F. Munteșescu preot fl.	1.—	
Ioan Pop docente	1.30	
Hârșoi Artimon	—10	
Meges Petre	—10	
Dela credințioșii com.	1.45 fl.	3.95
8. Din <i>Vaidacuta</i> dela:		
Comuna Vaidacuta . fl.	2.— fl.	2.—
9. Din <i>Andreșfalău</i> dela:		
Constantin Cotorea . fl.	1.—	
Id. Farcas Iános	—20	
Kornya Miklós	—10	
Păstor Iudith	—10	
Magos Sándor	—05	
Magos Iános	—05	
Paullet Iulius	—05	
Moldovan Iános	—05	
Simon Todor	—05	
Kornya Sándor	—05 fl.	1.70
10. Din <i>Balintfalău</i> dela:		
Parochia Balintfalău	1.—	
Vasiliu Șerban preot	1.—	
Ioan Simon docente	—50 fl.	2.50
11. Din <i>Band</i> dela:		
Filip Pop preot	5.—	
Vasile Király Tusin	1.—	
N. N.	—40	
Farkas Costan	1.—	
Turcu Vasilie	1.—	
Molonfalean Ión	1.—	
Raț Iuon	1.—	
Tomas Dumitru	1.—	
Costin Ión	—50	
Cergizan și Cost. Lazar	—50	
Tomas Ștefan	1.—	
Bis. gr. cat.	1.—	
Pop Gligor	—50	
Turcu Iuon	—50	
Dela mai mulți credin.	1.37	
Dela alți credințioși prin bucate	1.79	
Raț Gligor	1.04	
Bis. gr. cat. Ciptelnic	1.—	
Dela vre-o trei credin.	—50 fl.	21.10
12. Din <i>Meneșul de câmpie</i> dela:		
Augustin Mera . fl.	1.—	
Bis. gr. cat. a Culpiului de câmpie . fl.	5.—	
Bis. gr. cat. a Meneșului de câmpie	1.—	
Lazar Comes	—20	
Teodor Vaidean	—20	
Iosif Nistor	—10	
Ioan Nistor I. Iosif	—10	
Alesandru Nistor	—10	
Ioan Nistor	—10	
Daniilă Moldovan	—10	
Candid Comes	—15	
Ioane Barna	1.— fl.	9.05
13. Din <i>Nirășteu</i> dela:		
Alesiu Viciu	2.—	
Vits Dumitru	1.—	
Zaharis Zsuzsika	—50	
Dumitru Covrig	—10	
Vasilie Viciu	1.—	
Alesandru Viciu	—50	
Suciu Filon	—10	
Covrig Simon	—10	
Prunaș Nicolae	—10	
Suciu Dumitru	—10	
Covrig G. Samoilă	1.—	
Aldea George	—10	
Costea George	—10	
Pop Nicolae	—40	
Pop Daniilă	—50	
Covrig Vița	—20	
Hodoș Vasilie	—10	
Covrig Tóder	—10	
Suciu Toma	—40	
Oprisor Simion	—20	
Suciu Dumitru	—20	
Suciu Ioan	—15	
Suciu Simion	—20	
Covrig Ioan	—40	
Andraș Ioan	—20	
Suciu Petre	—20	
Boroș George nemes	—20	
Boroș Iuon	—20	
Suciu Sonea	—20	
Blasiu Petre	—20	
Mai mulți	6.— fl.	16.75

14. Din <i>Mureș S. Georgiu</i> :		
Din Cassa bis.	5.—	
Michail Bucșa preot	2.— fl.	7.—
15. Din <i>S. Lőrincz și Șard</i> dela:		
Laur. Cornea preot . fl.	2.—	
Ilie Oltean docente	1.—	
Georgiu Oltean	—20	
Salamon Goldstain	—10	
Ilie Chelemen	—05	
Mihail Mateiu	—04	
Mai mulți poporeni	1.24	
Parochia gr. cat. Șard	2.—	
George Gligor	1.— fl.	7.63
16. Din <i>Tirimia mare</i> dela:		
Alesandru Maior	1.—	
Rudolf Pop	—20	
Comuna bisericească	3.— fl.	4.20
17. Din <i>Mureș-Sântiôna</i> dela:		
Din cassa bis.	10.—	
Aron Mateiu preot	3.—	
George Comes docente	1.— fl.	14.—
18. Din <i>Mădăraș</i> dela:		
Ioan Florian preot . fl.	3.—	
Ioan Ocoș	2.—	
Sandu Roman	1.—	
Ioan Costin	1.—	
Ioan Pantilie	—30	
Petru Ormișan	—10	
Coneciu Augustin	1.—	
Ioan Costin sen.	1.—	
Ioan Florea I. Dum.	—20	
Ștefan Florea	—30	
Costin Ștefan	—20	
Florea Gligor	—20	
Petru Florian	—20	
Ioan Florea I. Petru	—30	
Ioan Pella	—10	
Sandu Moldovan	—20	
Sandu Moldovan	—10	
Oltean Todor	—20	
Iuliu Saltelechi	1.—	
Vasiliu Florea	1.—	
Ioan Almășan	1.—	
Constantin Hădărag	—20	
Tofan Iacob	—50	
Sandu Baciū	—20	
Tofan Ioan	—50	
Baciū Gavrilă	—10	
Buksa Sándor	1.—	
Moldovan Todor	1.—	
Dumitru Beldean	—30	
Beldean Ioan	—30	
Ioan Muntean	—20	
Tofan Todor	—20	
Nicușan Vasilie	1.—	
Moldovan Costan	—30	
Petru Lazar	—70	
Florea Saltelechi	—40	
Naznean Ioan	—50	
Pirlă Petru	1.—	
Pirlă Ștefan	1.—	
Dogar Gavrilă	—20	
Dogar Ioan	—10	
Hodoș Ioan	—50	
Iacob Suciū	—40	
Tratai Vasilie	—10	
Tratai Alesandru	—20	
Tratai Avram	—20	
Oltean Petru	—50	
Florea Valda	—50	
Ioan Oltean I. Gavr.	—10	
Georgiu Vasiu	—20	
L. Grebenișan sen.	—10	
Ioan Nicoșan	—20	
Iacob Btrlean	—20	
Ioan Pop sen.	1.—	
Sandu Costin	—20	
Susana Saltelechi	—10	
Biserica gr. cat.	5.—	
Școala gr. cat.	5.—	
Nicolău Siara not.	3.—	
Dela mai mulți	3.20 fl.	44.80
19. Din <i>Tîrgul Mureșului</i> dela:		
Vas. Hossu protop. . fl.	50.—	
Mateiu Pop de Grid	10.—	
Dr. Emeric Pop	2.—	
Cu discul în bis. s'a adunat	2.50	
Moldovan Demetriu	—30	
Molnar Ioan	—50	
Petru Raț	—20	
Véd. Szebeni	—20	

Prágai Iános sen.	—40	
Regius Kon	1.—	
Nina Csergedi	1.—	
N. Maneguț protop.	2.—	
Andreiū Musche	1.—	
Alesandru Onaciū	5.— fl.	76.10
20. Din <i>Săbad</i> dela:		
Togănel Ioan	—50	
Florea Todor Irimie	—10	
Togănel Samson	—50	
Togănel Vasilică	—50	
Cizmaș Petru sen.	—10	
Pasztor Ioan	—10	
Pasztor Rafina	—10	
Sandor Marișca	—10	
Togănel Costantin	—50	
Rus Samson	—20	
Togan Todor	—10	
Cizmaș Petru jun.	—10	
Togănel Samsom	—40	
Cosma Ioan	—15	
Togănel Costantin	—15	
Cosma Achim	—15	
Véd. Pazstor Ioan	—06	
Szabadi Ioan	—10	
Cismaș Ioan	—40	
Pasztor Ioan	1.—	
Togănel Maxim	—50	
Ludovic Albu	—50	
Cozma Ioan sen.	—10	
Din bucate	2.24	
Flora Vasilică	—50 fl.	9.15
Gedeon Radeș preot gr. cat. în Siard a colectat pe lista Nr. 231 dela:		
Gedeon Radeș	5.—	
Eufrosina Pop	2.—	
Nicolău P. Bota	2.—	
Ioan Dumitrean	2.—	
Georgiu Meteș	1.—	
Iosif Ciobota	2.—	
Dela foștii Iobagi ro-manii din Siard	37.— fl.	51.—
Iosif Roman din Orade	10.— fl.	10.—
Maximilian Giurca paroch în Totoiu a colectat pe lista Nr. 733 dela:		
Moise Coman	1.80	
Istrate Giurca	—45	
Efrem Popescu	—45	
Pavel Giurca	—45	
Georgiu Moldovan	—50	
Ștefan Popescu	—50	
Ioan Pop	—90	
Alesandru Anca	—90	
Maximilian Giurca	1.—	
Ioan Moldovan	—50	
Ioan Bogdan	—20	
Ludovic Andreiū not.	2.—	
Comuna pol. Totoiu	5.—	
Marian Nech. Bogdan	1.—	
Iuliu Moldovan	1.—	
Dela mai mulți popor.	9.51 fl.	21.16
Gabriela Crainic elevă în internat. Vancean	5.— fl.	5.—
I. C. Mihalcea prof. în Râmnicul sărat a colectat pe lista Nr. 16 dela:		
Fl. Barb farmacist . lei	20.—	
Dr. G. Dobrean	20.—	
I. C. Mihalcea	5.— fl.	22.57
Eugeniu Răduț preot în Cergăneț a colectat pe lista Nr. 453 dela:		
Cioban Ioan	—20	
Boțoș Vasilie	—10	
Eugeniu Răduț	1.—	
Dela poporeni	2.70	
Georgiu Răduț	1.— fl.	5.—
P. Chețan par. în Densus a colectat pe lista Nr. 5/a dela:		
Antoniū Pop	1.—	
Petru Stolca	1.—	
Isac Zepa	3.—	
Petru Chețan	1.— fl.	6.—
Simeon Micu prot. A. Iuliei a trimis		
1. Din <i>Coșlariu</i> pe lista Nr. 241 dela:		
Filip Pojar preot . . fl.	2.—	
Indreiū Onu	—50	
Conțan Nicolău	—50	

cat. din loc	2.—		Moga Anica	—10		Ioan Mihalca econ.	10.—	
Oniga Mihailă	—10 fl.	3.10	Onaciă Niculae	—10		Bas. Nicoră	1.—	
4. Din Ciunga pe l. Nr 630 dela:			Roșca Niculae sen.	—20		Ioan Mihalca teol. abs.	1.—	
Poporul din Ciunga . fl.	1.50		Roșca Ión	—20		Stefan Pop invet.	1.—	
Ioan Moldovan	1.50		Bora Maria	—20		Teodor Mihalca econ.	1.—	
B. Nicoră preot gr. or.	1.—		Radu Ión	—32		Dela mai mulți cre-		
Petru Andrea	1.— fl.	5.—	Pădurean Siofron	1.—		dincioși	1.25 fl.	20.25
5. Din Spâlnaca pe lista Nr. 632 dela:			Todor Vlad	—20		8. Din Clușia Mănăstur pe lista Nr. 366 dela:		
Candid Cristea . . . fl.	1.—		Marele Iosif	—20		Dela credincioși . . . fl.	5.50	
Chirilă Curta	1.—		Chiorean Gerasim	—10		Valeriă Pop	1.—	
T. Radu scriitor not.	—50		Niculae Vedean	—20 fl.	10.71	Ales. Pop	2.— fl.	8.50
Oprea George	—50		<i>Ioan Laslo protop. Clușului</i>			9. Din Sumurduc pe lista Nr. 359 dela:		
Stanciă Iacob	—30 fl.	3.30	a colectat:			Luca Stan preot . . . fl.	—50	
6. Din Turdașul român pe lista Nr. 633 dela:			1. Din Clușia pe l. Nr 372 dela:			Dela popor	—50 fl.	1.—
Emiliă German . . . fl.	2.—		Ion Mezei	5.—		10. Din Apahida pe lista Nr. 341 dela:		
George Urs	—20		Vasiliă Hossu	5.—		Eliseu Moga preot. . fl.	2.—	
Basiliă Tit	—50		Iustin Harșa filosof	—50		Bis. gr. cat.	1.— fl.	3.—
Iosif Chelemen	—20		Filiala băncii „Transil-			11. Din Popfaleu pe lista Nr. 348 dela:		
Dela popor	3.— fl.	5.90	vania“	10.—		Vasiliă Păpucescu . fl.	4.— fl.	4.—
7. Din Nandra pe lista Nr. 634			Galea Stefan șef	5.—		12. Din Sân-Mihail pe lista Nr. 356 dela:		
Dela poporenă . . . fl.	—50 fl.	—50	Nicolau Bobeș șef	4.—		Din lada bis. gr. cat. fl.	2.—	
8. Din Gâmbuț pe lista Nr. 635 dela:			Ales. Nemes	1.—		Andrei Felderean	2.— fl.	4.—
Leon Circa	2.— fl.	2.—	Dum. Pop capel. mil.	2.—		13. Din Buda veche pe lista Nr. 345 dela:		
9. Din Uiora sup. pe lista Nr. 637 dela:			Nic. P. Raț capel.	2.—		Georgiă Pop preot . fl.	1.— fl.	1.—
Nicolai Simu	2.—		Dr. G. Ilea și soția			14. Din Tic pe l. Nr. 340 dela:		
Dela popor	7.40		Ida Csató	6.—		Greg. Lehene preot . fl.	1.— fl.	1.—
Vasile Moldovan	—20 fl.	9.60	Ioan Laslo	10.—		<i>Basiliă Călugăr preot in Cră-</i>		
10. Din Noșlac pe lista Nr. 638 dela:			Horgoș Ion	1.— fl.	51.50	ciuneul sup. a colectat pe lista		
Iacob Pop loc. c. reg.			2. Din Geloă pe l. Nr. 352 dela:			Nr. 290 dela:		
in pensiune	2.—		Ioan Pop preot și dela			Basiliă Călugăr preot fl.	2.—	
Petru Moldovan	1.—		poporenă	16.— fl.	16.—	Ioan Sirb	—50	
Bis. gr. cat.	1.—		3. Din Suciag pe lista Nr. 343 dela:			Ioan Vălean	—50	
Popor. gr. cat.	1.10		George Pop preot . fl.	1.50		Tóder Sierban	—20	
Vasile Hărăstășan	—30 fl.	5.40	Bis. din Suciag	—50		Sandu Sierban	—20	
11. Din M. Căptălan pe lista Nr. 639 dela:			Bis. din Baciă	1.— fl.	3.—	Naftailă Oprea	—20	
M. Buzdugan preot . fl.	1.—		4. Din Șardulă ungur. pe lista Nr. 354 dela:			Anisie Urian	—20	
Ioan Hărăstășan alui			Maria Cioban invet. . fl.	2.—		Emiliă Călugăr	—20 fl.	4.—
Vasile econ.	5.—		Vasile Drăgan not.	2.—		<i>În Hopârta s'a colectat dela:</i>		
Emanoil Ungurean	—50 fl.	6.50	Stefan Galoș invet.	1.—		Aron Macavei preot fl.	1.—	
12. Din M. Copand pe lista Nr. 640 dela:			Gavriliă Sturia inv.	—60		Dela credincioși	3.50 fl.	4.50
Pe bucate s'a primit fl.	1.75		Ioan Moldovan	—50		<i>Georgiă Gergely paroch in</i>		
Iosif Ilea	—10		Onuț Forogo	—30		Csik Szépviz a colect. pe lista		
Ioane Siandru	—10		Eudochia Tosia	—20		Nr. 484 dela:		
Ioane Luca	—05		Maî mulți locuitori	2.30		Georgiă Gergely . . . fl.	2.—	
Iosif Biriș	—05		Veresmorteian preot	2.10 fl.	11.—	Ioan Tifrea	1.—	
Din cassa bis.	—95 fl.	3.—	5. Din Topa Sâncraiu pe lista Nr. 362 dela:			Filia Loves	5.40	
13. Din Ciuciă pe l. Nr 641 dela:			Ioan Bochiș	2.—		Vrencean Nicolaă	1.—	
Dănilă Muntean . . . fl.	10.—		Iacob Grăsdan	—50 fl.	2.50	Vrencean Ilie	1.—	
Ioan Olariă	1.—		6. Din Feneșul săs. pe lista Nr. 350 dela:			Georgiă Ioan	1.—	
Popa Moise	—40		Dionisiă Pop	3.—		Gabor Petru	1.— fl.	12.40
Nicoră George	—30		Ath. Gârduș inv.	1.—		<i>Augustin Berian pract. for.</i>		
Popa Ioan	—20		Ușurel Mitru	—10		a colectat in Lipova dela:		
Boeriă George	—20		Câmpean Gligor	—20		V. Hamsea	3.—	
Cucerzan Samoilă	—20		Demetriă Blag	—15		Gavriliă Bene	1.—	
Sabo Stefan	—20		George Caian	—10		Iacob de Răcz	1.—	
Stoica Georgiă	—10		Gambos Agoston	—10		Emil Dozse	1.—	
Copanzen Iosif	—20		Petru Poșan	—40		Gregoriă Marienescu	2.—	
De pe bucate dela pop.	1.—		Ión Murza	—40		Terentiă Oprean	1.—	
Ilea Maria I. Dumitru	—20		Zacharie Vanea	—50		Dr. Aureliă Halic	2.—	
Sabó Dumitru	—10 fl.	14.10	Dumitru Vanea	—50		Ioan Turducescu	1.—	
14. Din Gâmbuț pe lista Nr. 642 dela:			Maria Vanea	—50		Silviă Bichicean	1.—	
Poporul gr. cat. . . . fl.	1.50 fl.	1.50	Todor Pop leliții	—50		Valeria Oprian	1.—	
15. Din M. Uiora pe lista Nr. 644 dela:			Gligor Vanea	—50		Athanasii Popi	1.—	
Ben. Pop v.prot. . . . fl.	5.—		Mihail Giucan	—10		Creț Costi	—50	
Ión Monor	—30		Vasilie Oltean	—20		Demetriă Roman	—50	
Popa Manoilă	—10		Nicolai Selăgian	—40		Georgiă Mateiă	2.—	
Ciorean Ión	—10		George Câmpian	—10		Constantin Paulcescu	1.—	
Roșca Sandu	—20		Ion Caian	—10		Augustin Berian	1.— fl.	20.—
Roșca Gligor	—20		Demetriă Selăgian	—20		<i>Antoniă Papdan adm. prot.</i>		
Vlad Petru	—30		Vasiliă Caian	—50		al Sătmăruului a colectat pe l.		
Vegean Niculae	—10		Costan Caian	—50		Nr. 113 dela:		
Popa Iacob	—10		Gnoige Gal	—10		Antoniă Papdan . . . fl.	2.—	
Hopârtean Gligor	—20		Niculae Pop	—10		Ioan Szabó preot	1.—	
Roșca Vasilie	—20		Petru Oltean	1.—		Ioan Szobotha	—50	
Lăluț Niculae	—10		Vasilie Topan	—50		Iosif Popoviciă preot	—50	
Roșca Tanasie	—10		Nastasia Cădar	—20		M. Ciurdariă prot. em.	1.—	
Coman Nicodiu	—50		Ioan Rus a Ilisiei	1.—		Georgiă Kardos inv.	1.—	
Baciă Manoilă	—05		Vasilie Lungu	—50		Ioan Popoviciă preot	—50	
Aranyosi Iános	—04		Niculae Oltean	—50		Ioan Csigy preot	1.—	
Baciă Onuț	—10		Ioan Cioban	—50		Ioan Ilutu	—50	
Giurcut Lazar	—10		Ioan Vancea	—50		Vasiliă Ardelean	1.—	
Suciă Veronica	—10		Sofia Flueraș	—50		Augustin Toran	—50 fl.	9.50
			Flórea Feiurdean	—50		Suma . . . fl.	8299.98	
			Petru Vancea	—50				
			De pe bucate de la					
			maî mulți	2.50 fl.	18.95			
			7. Din Feneac pe l. Nr 365 dela:					
			Gavriliă Pop preot . fl.	5.—				